

1.12.2022

SIEVI

Malakakankaan tuulivoimapuistoalueen arkeologinen inventointi

Tilaaaja:
Semecon Oy

Heilu Oy
Jussi-Pekka Hiltunen
Jaakko Ervasti
Kalle Luoto

Sisällysluettelo

1. Kartat.....	5
2. Arkeologinen inventointi.....	11
3. Inventointityö	13
4. Tulos	14
5. Muinaisjäännöskohteet (uusi kohde*).....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
Kiinteät muinaisjäännökset	16
5.1. Hautakangas*	16
5.2. Kaskikangas 2*	19
5.3. Kaskikangas 1*.....	21
5.4. Alaojansuunkangas*	23
5.5. Pohjanhilju*	25
Muut kulttuuriperintökohteet.....	27
5.6. Kaskikangas 3*.....	27
5.7. Rättyänoja*	30
5.8. Rajaräme*	33
5.9. Ojahauta*	36
6. Lähteet	41
Maastossa jalkaisin tarkastetut alueet.....	42
Kuvia.....	43

Karttaluettelo

Kartta 1. Inventointialueen lähestymiskartta.	4
Kartta 2. Inventointialueen lähestymiskartta.	5
Kartta 3. Tuulivoimapuiston yleiskartta.	6
Kartta 4. Hankealue MML:n rinnevarjostekartalla (korkeusmalli).	7
Kartta 5. Hankealue vuonna 1843 laaditulla pitäjänkartalla.	8
Kartta 6. Hankealue vuoden 1867 Suomen yleiskartalla.	9
Kartta 7. Hankealue vuoden 1961 peruskartoilla.	10
Kartta 8. Peruskarttaote Hautakankaan tervahaudasta.	17
Kartta 9. Hautakankaan tervahauta MML:n korkeusmallissa.	17
Kartta 10. Peruskarttaote Kaskikangas 2 ja Kaskikangas 3 tervahaudoista.	20
Kartta 11. Kaskikangas 1 ja 2 tervahaudat MML:n korkeusmallissa.	20
Kartta 12. Peruskarttaote Alaojansuunkankaan tervahaudasta.	24
Kartta 13. Alaojansuunkankaan tervahauta MML:n korkeusmallissa.	24
Kartta 14. Peruskarttaote Pohjanhiljun tervahaudasta.	26
Kartta 15. Pohjanhiljun tervahauta MML:n korkeusmallissa.	26
Kartta 16. Peruskarttaote Kaskikangas 3 rajamerkistä.	28
Kartta 17. Kaskikangas 3 rajamerkki vuoden 1843 pitäjänkartalla.	28
Kartta 18. Kaskikangas 3 rajamerkki vuoden 1961 peruskartalla.	29
Kartta 19. Peruskarttaote Rättyänojan rajamerkistä.	31
Kartta 20. Rättyänojan rajamerkki vuoden 1843 pitäjänkartalla.	31
Kartta 21. Rättyänojan rajamerkki vuoden 1961 peruskartalla.	32
Kartta 22. Peruskarttaote Rajarämeen rajamerkistä.	34
Kartta 23. Rajarämeen rajamerkki vuoden 1843 pitäjänkartalla.	34
Kartta 24. Rajarämeen rajamerkki vuoden 1961 peruskartalla.	35
Kartta 25. Peruskarttaote Ojahaudan asuinpaikasta.	39
Kartta 26. Ojahaudan asuinpaikka MML:n korkeusmallissa.	39
Kartta 27. Ojahaudan asuinpaikka vuoden 1843 pitäjänkartalla.	40
Kartta 28. Ojahaudan asuinpaikka vuoden 1961 peruskartalla.	40
Kartta 29. Maastossa jalkaisin tarkastetut alueet.	42

Taustakarttoina Maanmittauslaitoksen Karttakuvapalvelun (WMTS) 11/2022 aineistoa, ellei toisin mainita. Koordinaatisto ETRS-TM35FIN, korkeus N2000. Valokuvat: J-P Hiltunen ja Jaakko Ervasti

Kannen kuva: Alaojansuunkankaan tervahauta. Länteen.

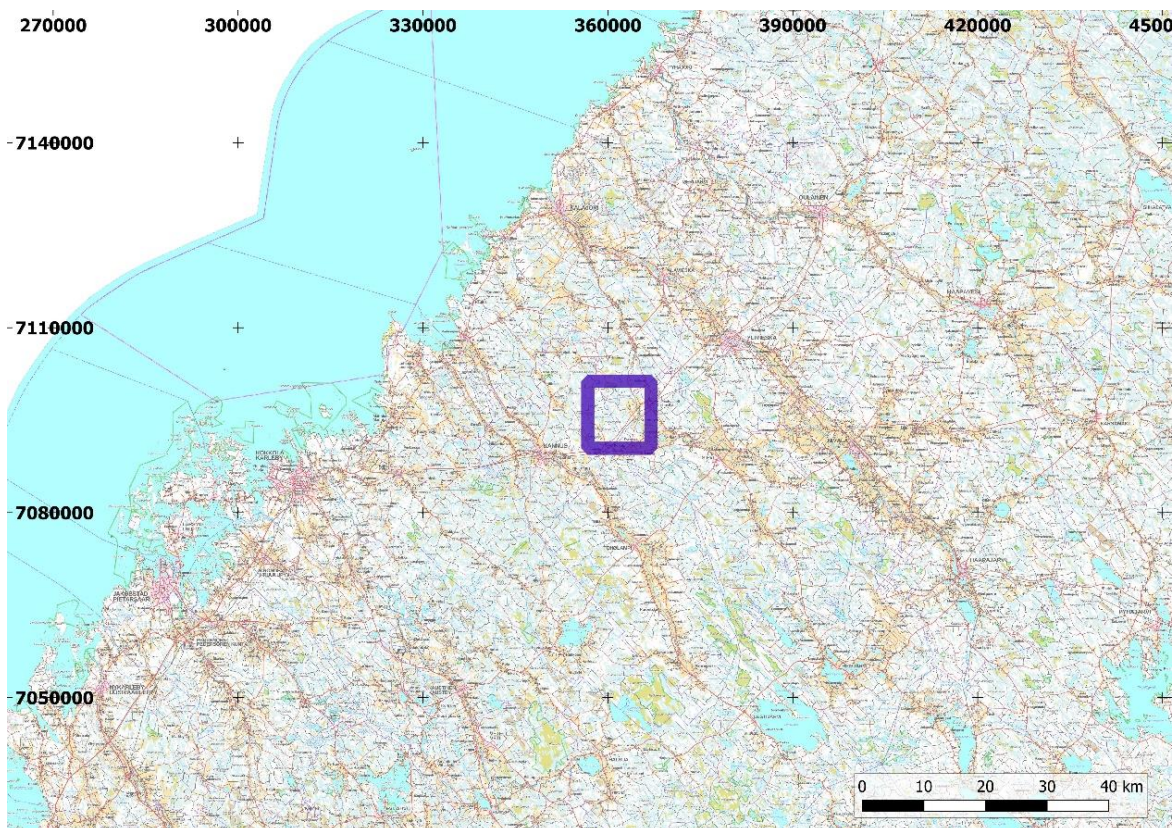
SIEVI Malakakankaan tuulivoimapuistoalueen arkeologinen inventointi

Tiivistelmä & arkistotiedot

Semecon Oy on selvittämässä tuulivoimapuiston sijoittumista Sievin, Kannuksen ja Kalajoen kuntien rajalle, Malakakankaan alueelle. Selvityksiin liittyvästä arkeologisesta inventoinnista vastasi Heilu Oy:n arkeologit Kalle Luoto, Jussi-Pekka Hiltunen ja Jaakko Ervasti.

Inventoidulta tuulivoimapuistoalueelta ei tunnettu entuudestaan muinaisjäännöskohteita. Marraskuussa 2022 tehdyssä arkeologisessa inventoinnissa tavattiin viisi historiallisen ajan tervahautaa, kolme historiallisen ajan rajamerkkiä sekä yksi historiallisen ajan asuinpaikka. Tervahaudat ovat Museoviraston ohjeiden ja oppaiden perusteella kiinteitä muinaisjäännöksiä, rajamerkit sekä asuinpaikka muita kulttuuriperintökohteita.

Tutkimustyyppi:	Arkeologinen inventointi
Tutkimuksen tekijä:	Heilu Oy / FM Kalle Luoto, FM Jussi-Pekka Hiltunen ja FM Jaakko Ervasti
Kenttätöaika:	16. ja 17.11.2022
Tutkimuksen tilaaja:	Semecon Oy
Alueelle sijoittuneet aiemmat tutkimukset:	Tiainen, Hiltunen ja Ervasti 2021/2022 inventointi

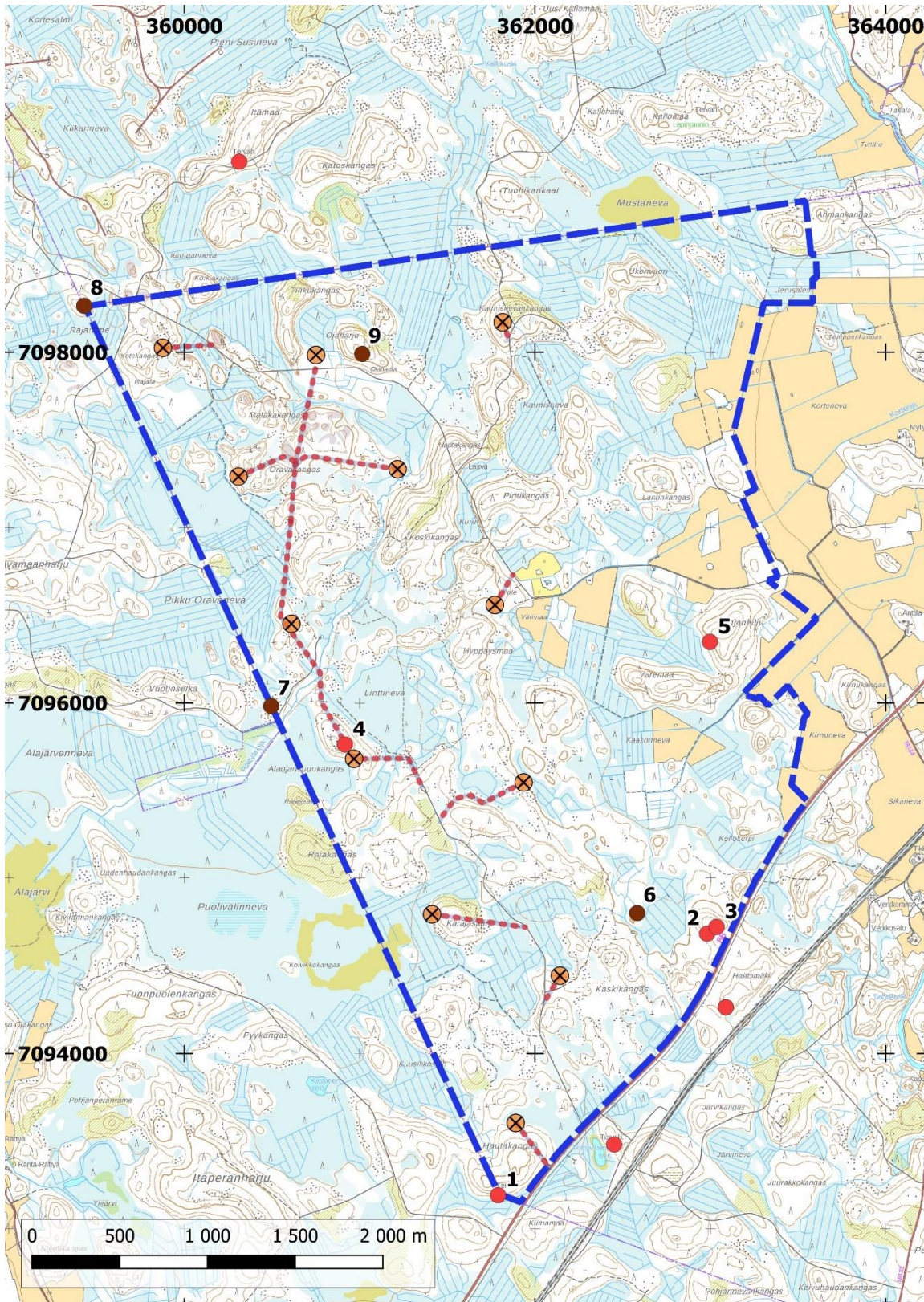

Kartta 1. Inventointialueen lähestymiskartta.

1. Kartat

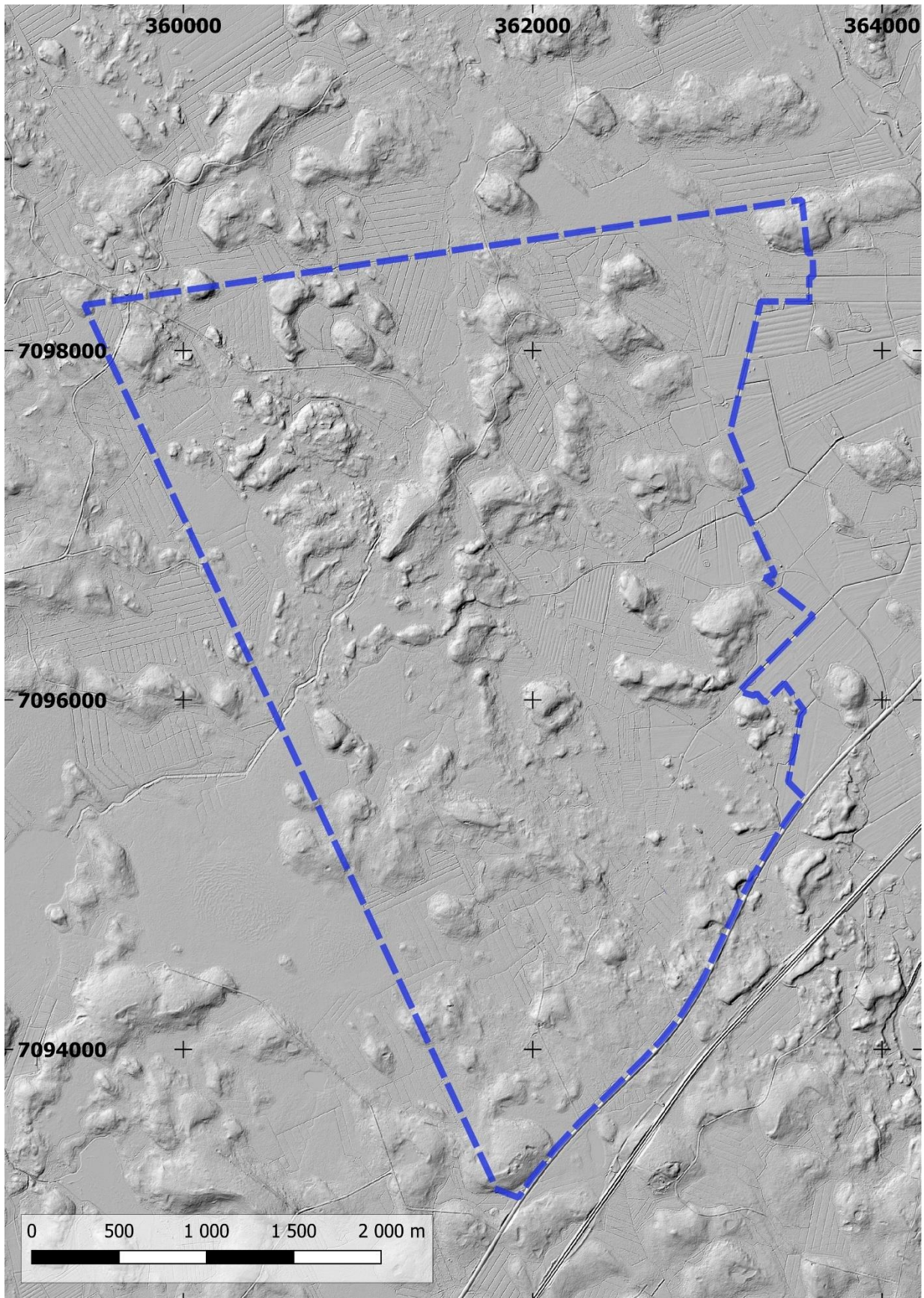

Kartta 2. Inventointialueen lähestymiskartta.

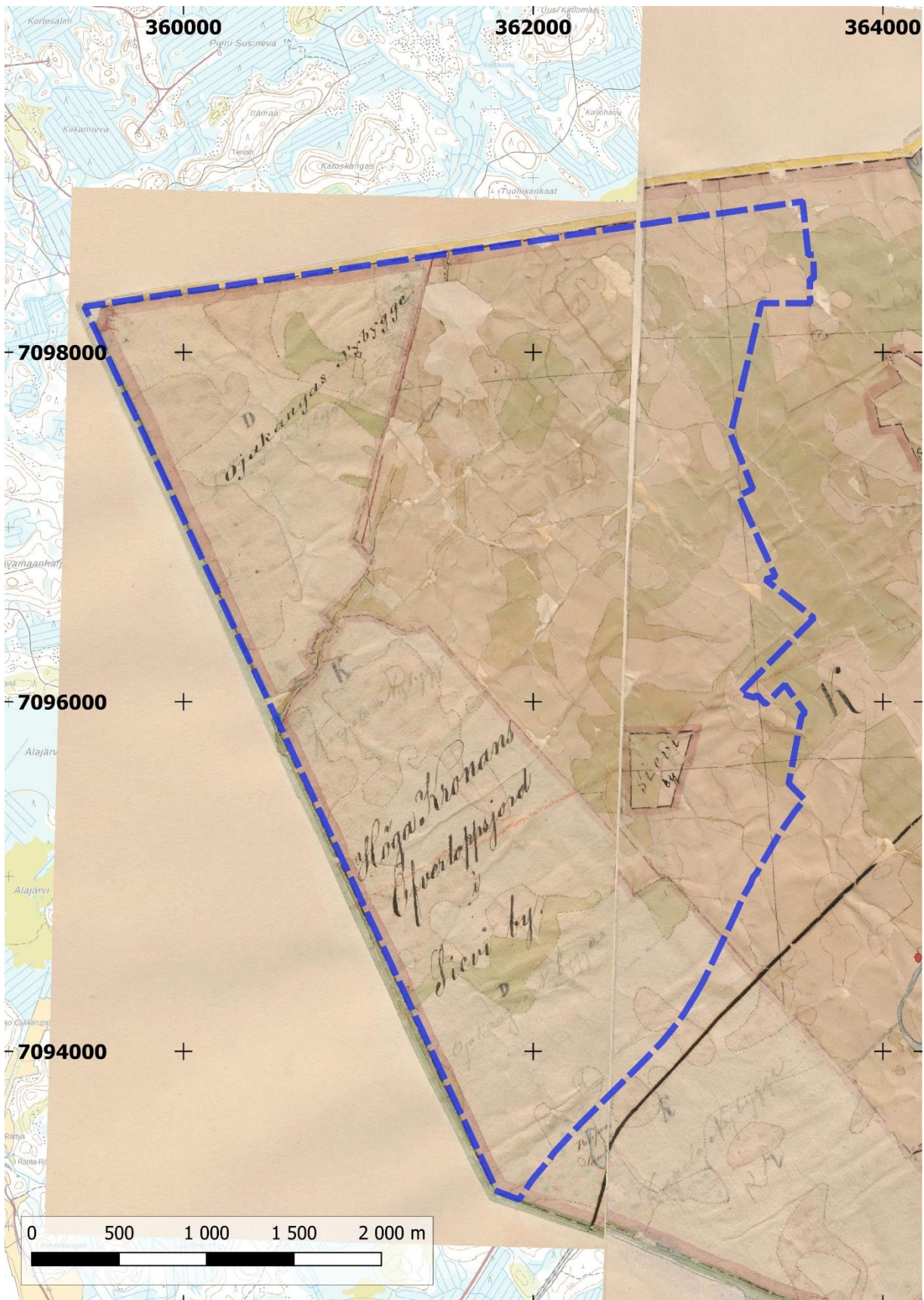

Kartta 3. Tuulivoimapuiston yleiskartta.

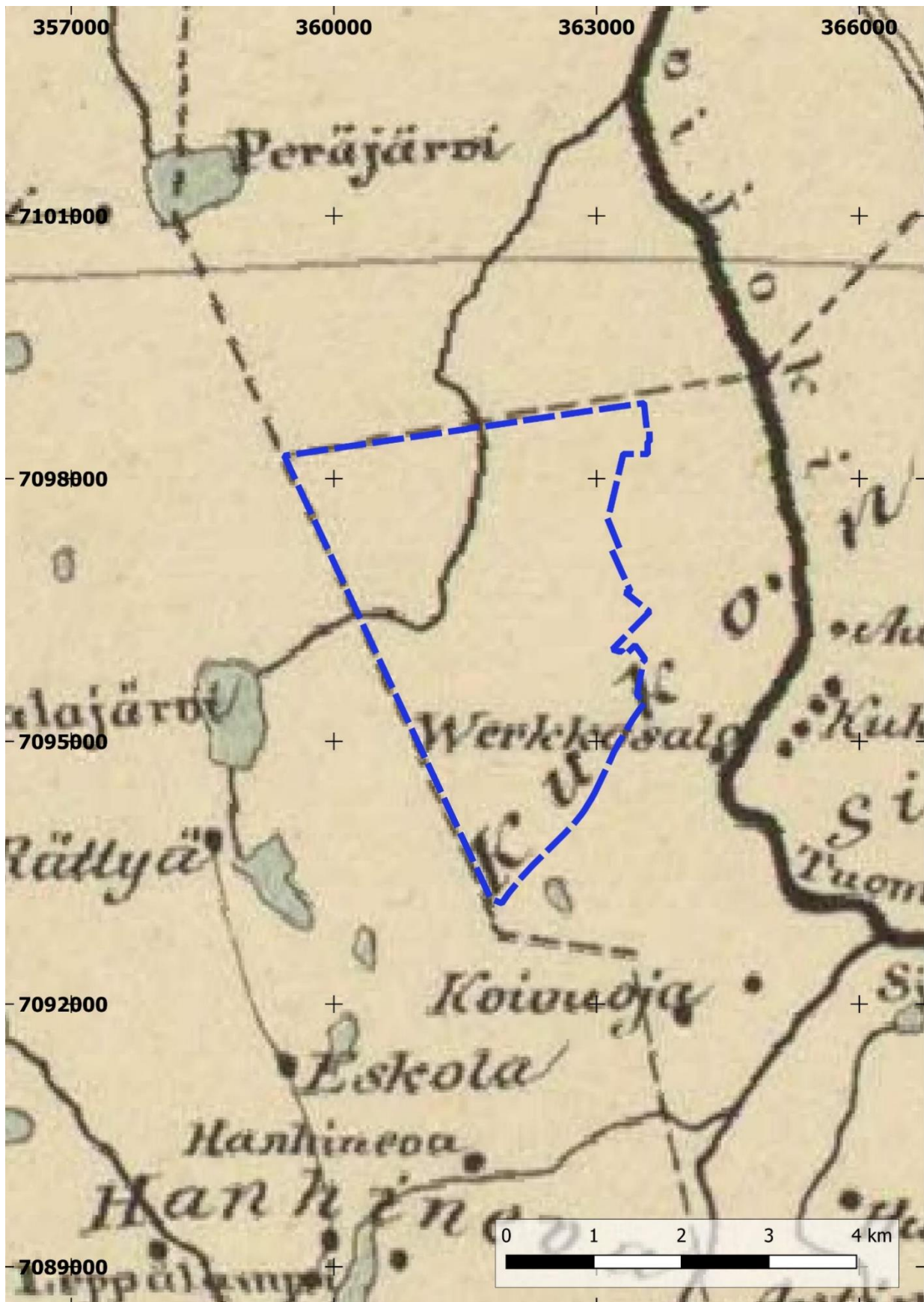
Hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla. Alueelle suunnitellut tuulivoimalat oransseilla pisteillä, joissa on keskellä musta rasti. Alueelle suunnitellut uudet tielinjat on merkitty punaisella katkoviivalla. Punaiset pisteet ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä ja ruskeat pisteet muita kulttuuriperintökohteita. Numerot muinaisjäännöskohteiden vieressä ovat raportin kohdenumeroita.

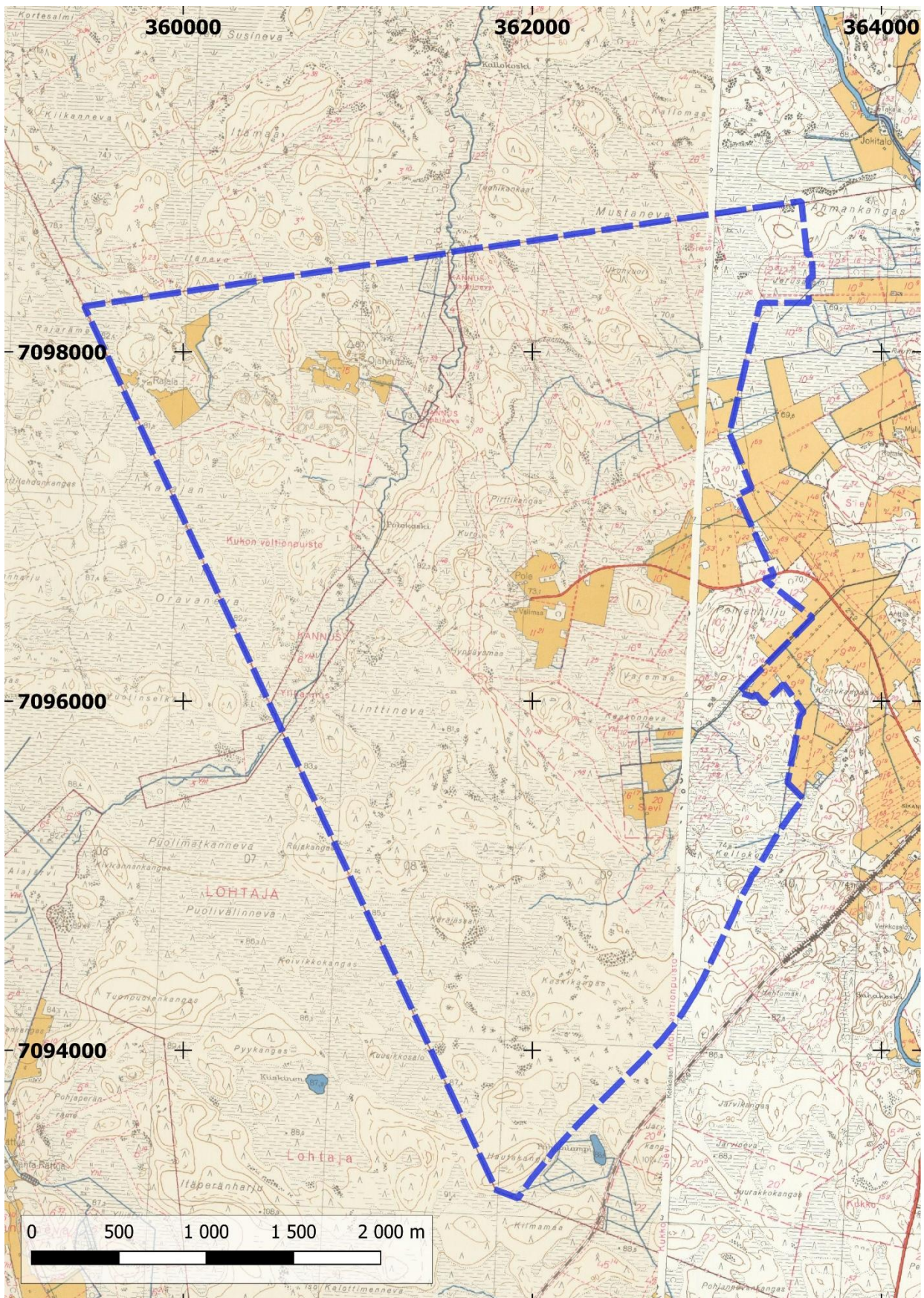
Kartta 4. Hankealue MML:n rinnevarjostekartalla (korkeusmalli).

Kartta 5. Hankealue vuonna 1843 laaditulla pitäjänkartalla.

Kartta 6. Hankealue vuoden 1867 Suomen yleiskartalla.

Kartta 7. Hankealue vuoden 1961 peruskartoilla.

2. Arkeologinen inventointi

Arkeologisen inventoinnin kohteena oleva Malakakankaan tuulivoimapuistoalue sijaitsee Sievin kunnan alueella noin 17 km luoteeseen Sievin kirkosta ja noin 15 km koilliseen Kannuksen kirkosta. Tuulivoimapuiston hankealue rajautuu lännessä Sievin ja Kannuksen kuntien rajalle, pohjoisessa Sievin ja Kalajoen kuntien rajalle, idässä Kukonkylässä sijaitseviin peltoihin ja etelässä Kannuksentiehen. Hankealueen koko on noin 1390 ha ja sinne on alustavasti suunnitteilla 12 tuulivoimalaa sekä uusia tielinjoja.

Vallitsevana maisematyyppinä tuulivoimapuistoalueella on kivikkoiset ja louhikkoiset metsäalueet, joita ympäröi ojitetut suot. Alueen metsät ovat pääsääntöisesti metsätalouskäytössä. Alueen pohjoisosassa virtaa Vääräjoen sivuhaara Rättyänoja. Inventoitava alue sijoittuu korkeusväleille noin 65–95 m mpy.

Hankealueella on aikaisemmin inventoitu Heilu Oy:n toimesta syksyllä 2021 ja 2022 tehdyssä Jylkkä-Alajärvi Möksy voimajohtolinjan inventoinnin yhteydessä. Hankealueen pohjoispuolella on suoritettu vuonna 2012 Mökkiperän-Pahkamaan, Uusi-Someron ja Mutkalammin tuulivoimapuiston arkeologinen inventointi (Itäpalo 2013).

Tuulivoimapuiston hankealueelta ei tunneta entuudestaan muinaisjäännöskohteita. Lähin tunnettu muinaisjäännös, *Itämaa* (muinaisjäännöstunnus 1000021849) sijaitsee hankealueesta noin 700 metriä pohjoiseen. Kohde on historiallisen ajan tervahauta. Hankealueesta noin 200 metriä etelään sijaitsee kaksi historiallisen ajan tervahautaa, jotka paikannettiin syksyllä 2021 ja 2022 tehdyssä Kalajoki Jylkkä-Alajärvi Möksy voimajohtolinjan inventoinnin yhteydessä.

Inventoinnin esitöiden yhteydessä tarkastettiin ja asemoitiin QGIS-ohjelmalla nykykartan päälle aluetta kuvaavista vanhoista kartoista vuonna 1843 laadittu pitäjänkartta, vuoden 1867 Suomen yleiskartta sekä vuoden 1961 peruskartta. Vuoden 1843 pitäjänkarttaan inventointi alueen pohjoisosaan on merkitty Ojakankaan talo. Vuoden 1961 peruskarttaan samalla paikalle on merkitty rakennuksia. Lisäksi vuoden 1961 peruskartalle on merkitty alueen luoteisnurkkaan Rajala niminen tila sekä alueen keskiosaan Pole sekä Välimaa nimiset tilat. vuoden 1867 Suomen yleiskarttaan alueelle ei ole merkitty asutusta.

Inventoinnin valmistelutöiden yhteydessä tarkastettiin alueen läheisyydessä sijaitsevien muinaisjäännöskohteiden muinaisjäännöstyyppejä ja sijainteja muinaisjäännösrekisteristä (www.kyppi.fi). Valmistelutöiden aikana tarkastettiin myös alueen lidarkartta (MML:n rinnevarjoste korkeusmalli). Inventoitavilta alueilta käytiin silmämääräisesti läpi myös GTK:n tuottama maaperäaineisto Maankamara-palvelusta.

Kuva 1. Alueen pohjoisosassa virtaava Rättyänoja. Etelään.

Kuva 2. Alueelle tyypillistä kivikkoista metsämaastoa Malakakankaalle suunnitellun tielinjan alueella. Pohjoiseen.

3. Inventointityö

Inventoinnin maastotyöt tehtiin kahden päivän aikana, 16. ja 17.11.2022. Esitöiden perusteella maastotyöt kohdennettiin arkeologisesti potentiaalisille alueille. Maastossa tarkastettiin suunniteltujen tuulivoimaloiden paikat sekä alueelle suunnitellut uudet tielinjat. Näiden lisäksi maastossa tarkastettiin valmistelutöiden aikana muinaisjäännöskohteiden löytymisen kannalta potentiaalisiksi katsottuja paikkoja, kuten vanhoihin karttoihin merkatut pitäjien ja kylien välisten rajojen kulmapisteet, pitäjänkartalle merkitty Ojakankaan talonpaikka sekä lidar-aineistosta havaitut anomaliat. Lisäksi vuoden 1961 peruskartalle merkittyjen tilojen alueella kuljettiin, mutta niitä ei tarkemmin dokumentoitu.

Inventointimetodina oli silmämääräinen havainnointi. Potentiaalisten työ- ja valmistuspaikkojen, kuten tervahautojen kohdalla asia varmistettiin maaperäkairalla. Maastossa havaittiin pitäjien ja kylien välisten rajojen kulmapisteistä kolmesta rajamerkit. Lidar-aineistosta havaituista anomaliaista osa oli tervahautoja ja osa joko moderneja maanottoalueita tai luontaisia painaumia. Vuoden 1961 peruskartalle merkattujen tilojen paikoilta havaittiin moderneja sammaleen peittämiä betonisia kivijalkoja. Alueet olivat vahvasti metsittyneitä ja pusikoituneita.

Inventoinnin kulkua dokumentoitiin sanallisen kuvauksen lisäksi ottamalla valokuvia ja tallentamalla kuljetut reitit ja tehdyt havainnot GPS-laitteella (Garmin Montana 610 ja Garmin GPSmap 62s), jonka mittatarkkuus laitteen ilmoituksen mukaan oli muutamasta metristä viiteen metriin. Raportin koordinaatit on ilmoitettu ETRS-TM35FIN-tasokoordinaatteina. Kartat piirrettiin puhtaaksi käyttäen QGIS-paikkatieto-ohjelmistoa.

4. Tulos

Malakakankaan tuulivoimapuiston alueelta ei tunnettu entuudestaan muinaisjäännöskohteita. Hankealueen läheisyydestä tunnetaan kolme historiallisen ajan tervahautaa, jotka jäävät noin 200–700 metriä hankealueen ulkopuolelle.

Marraskuussa 2022 tehdyn arkeologisen inventoinnin aikana tuulivoimapuistonalueelta tavattiin 5 tervahautaa, 4 rajamerkkiä sekä yksi asuinpaikka. Kaikki tavatut muinaisjäännöskohteet ajoittuvat historialliseen aikaan.

Museoviraston ohjeiden ja oppaiden perusteella tervahaudat ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä, rajamerkit sekä asuinpaikka muita kulttuuriperintökohteita.

Vaikutusten arvioinnin perusteella tuulivoimapuiston rakentamisessa tulee ottaa huomioon kiinteä muinaisjäännös *Alaojansuunkangas*, joka sijaitsee suunnitellun tielinjan kohdalla sekä noin 90 metriä lähimmästä tuulivoimalasta luoteeseen. Muita muinaisjäännöskohteita rakentaminen ei nykyisillä suunnitelmilla uhkaa.

Kalle Luoto, Jussi-Pekka Hiltunen ja Jaakko Ervasti
Heilu Oy
Oulussa 1.12.2022

Kohdeluettelo

Numero	Nimi	Kunta	Tyyppi	Tarkenne	Ajoitus
KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET					
1	Hautakangas	Sievi/Kannus	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
2	Kaskikangas 2	Sievi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
3	Kaskikangas 1	Sievi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
4	Alaojansuunkangas	Sievi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
5	Pohjanhilju	Sievi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
MUUT KULTTUURIPERINTÖKOhteet					
6	Kaskikangas 3	Sievi	kivirakenteet	rajamerkit	historiallinen
7	Rättyänoja	Sievi/Kannus	kivirakenteet	rajamerkit	historiallinen
8	Rajaräme	Sievi/Kannus/Kalajoki	kivirakenteet	rajamerkit	historiallinen
9	Ojahauta	Sievi	asuinpaikat, kivirakenteet	talonpohjat, kiviaidat	historiallinen, moderni

5. Arkeologisen kulttuuriperinnön kohteet

Kiinteät muinaisjäännökset

5.1. Hautakangas*

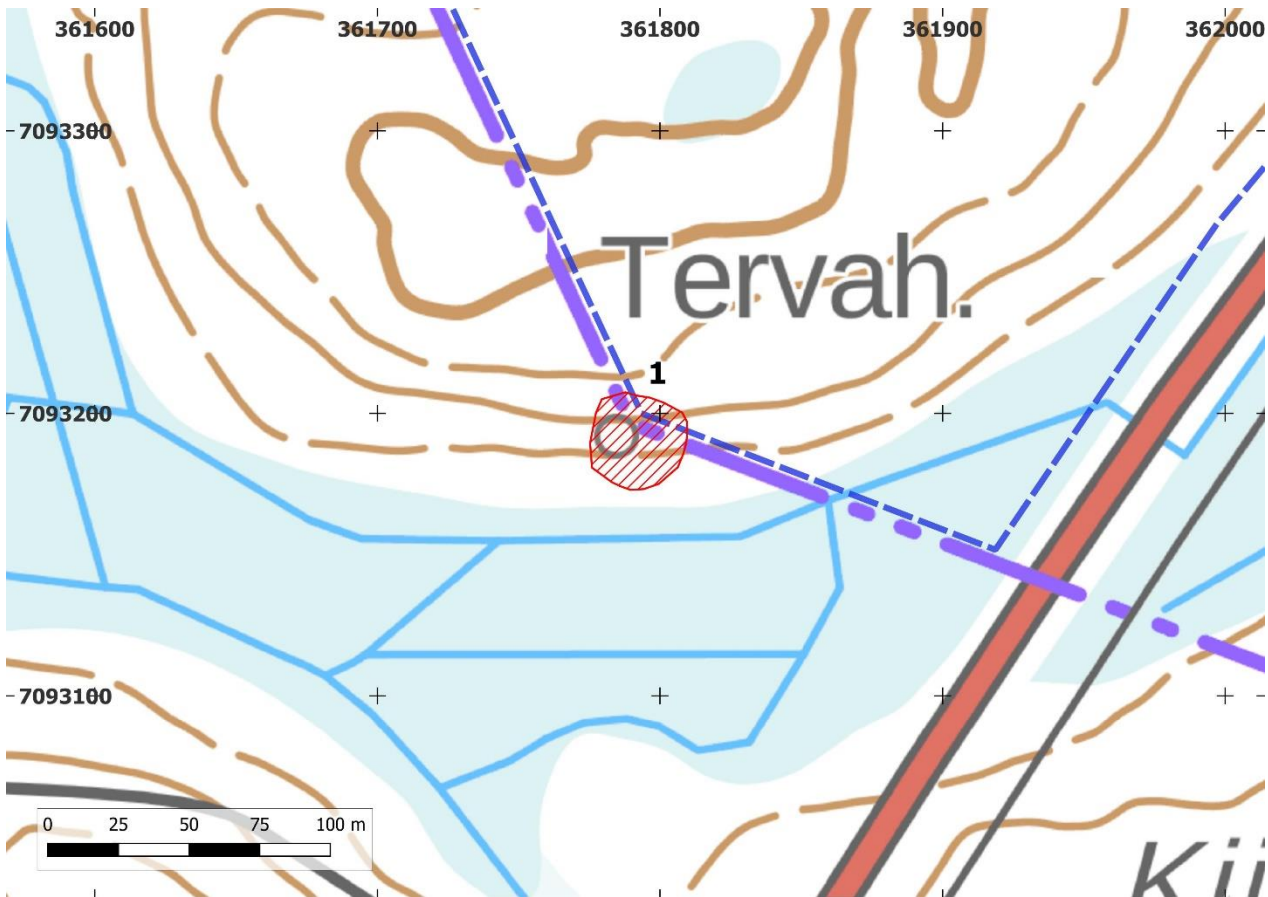
Nimi:	Hautakangas
Kunta:	Sievi/Kannus
Muinaisjäännöstunnus:	-
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat/kivirakenteet, rajamerkit
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7093188 E 361792 z 67
Koordinaattiselite:	MML:n korkeusmalli/GPS-mittaus tervahaudan keskipiste

Inventointi 2022:

Sievin ja Kannuksen rajalla sijaitseva rajamerkki koostuu neliskulmaisesta kivilatomuksesta, jonka reunat ovat noin 1,5 metriä pitkät. Korkeutta latomuksella on myös noin 1,5 metriä. Rajamerkki on rakennettu kookkaista kivistä, jotka ovat halkaisijaltaan noin 0,5 metriä. Kiviä on ladottu ainakin kahteen eri tasoon päällekkäin. Keskellä latomusta sijaitsee teräväkärkinen viisarikivi. Kivien päällä on hieman sammalta näkyvissä, mutta muuten rajamerkki on säilynyt varsin hyvin. Ympärillä kasvaa pienikokoista katajaa. Paikalla on sijainnut Sievin ja Kannuksen kunnanraja jo ainakin 1800-luvulta alkaen.

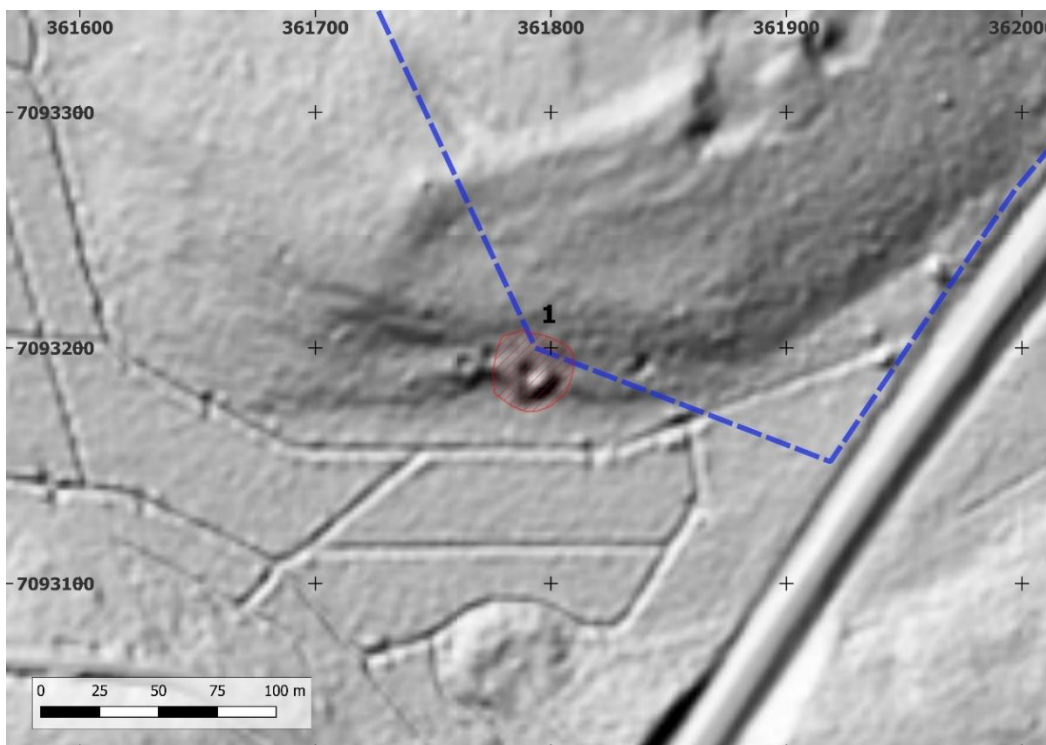
Välittömästi rajamerkin eteläpuolella mäen rinteessä sijaitsee tervahauta, joka on halkaisijaltaan noin 20 metriä. Tervahauta on melko syvä, mäen yläreunalta mitattuna syvyyttä on noin kaksi metriä. Valli on paksu ja jyrkkä, leveydeltään noin 4,5 metriä. Tervahaudan pohjoispuolelta rajamerkin kohdalta valli on hävinnyt. Halssiaukko sijaitsee alarinteessä, tervahaudan eteläosassa. Tervahaudan keskiosasta otettiin maakairanäyte, josta erottui selkeästi hiilen sekaista maata.

Kohteen ympäristössä metsä on melko lailla harvennettua, ja tervahauta erottuukin selkeästi maastossa. Tervahaudan ympärillä kasvaa jokusia jykeviä kuusia, sekä pienikokoisempaa koivikkoa ja katajaa. Ympärillä sijaitsee myös useita moderneja kaivantoja, joista suurin on noin tervahaudan kokoinen. Tervahauta on ollut merkittynä peruskartalle jo ennen maastotarkastuksen tekoa. Kohteen itäpuolella kulkee Sievin ja Kannuksen välinen tie, noin 150 metrin päässä tervahaudan keskiosasta.

Kartta 8. Peruskarttaote Hautakankaan tervahaudasta.

Muinaisjäännösalue on merkitty punaisella vinorasterilla. Hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla.

Kartta 9. Hautakankaan tervahauta MML:n korkeusmallissa.

Kuva 3. Tervahauta halssiaukon kohdalta kuvattuna. Taustalla näkyy Hautakankaan rajamerkki. Pohjoiseen.

Kuva 4. Hautakankaan rajamerkki Sievin ja Kannuksen kunnanrajalla. Pohjoiseen.

5.2. Kaskikangas 2*

Nimi:	Kaskikangas 2
Kunta:	Sievi
Muinaisjäännöstunnus:	-
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppe:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Teemu Tiainen, Jussi-Pekka Hiltunen ja Jaakko Ervasti inventointi 2022
Koordinaatit:	N 7094684 E 362982 z 74
Koordinaattiselite:	MML:n korkeusmalli/GPS-mittaus tervahaudan keskipiste

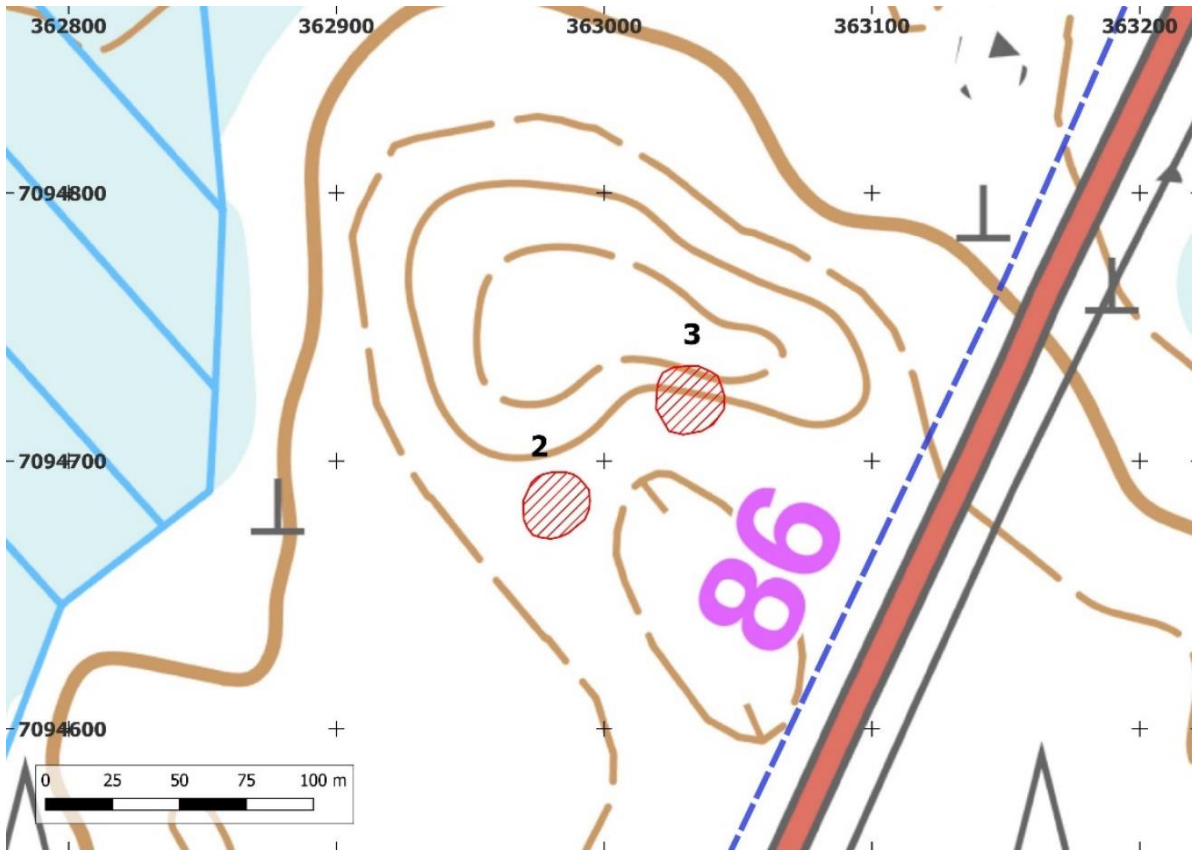
Inventointi 2022:

Tervahauta sijaitsee kivisen mäen alarinteessä sen lounaisosassa. Laakea tervahauta on halkaisijaltaan noin 14 metriä. Sen syvyys pohjalta vallin yläreunaan mitattuna on noin 0,5 metriä. Vallin leveys on noin 3 metriä. Halssi suuntautuu itäkoilliseen. Se on noin 3 metriä pitkä ja 2,5 metriä syvä sekä leveä. Tervahauta ei erotu kovinkaan selkeästi ympäristöstä lukuun ottamatta tervahaudan halssia. Tervahaudan päällä kasvaa jyrkää sekapuumetsää. Haudan pohjalta otettiin maakairalla näyte, josta havaittiin mustaa noen ja hiilen sekaista maata.

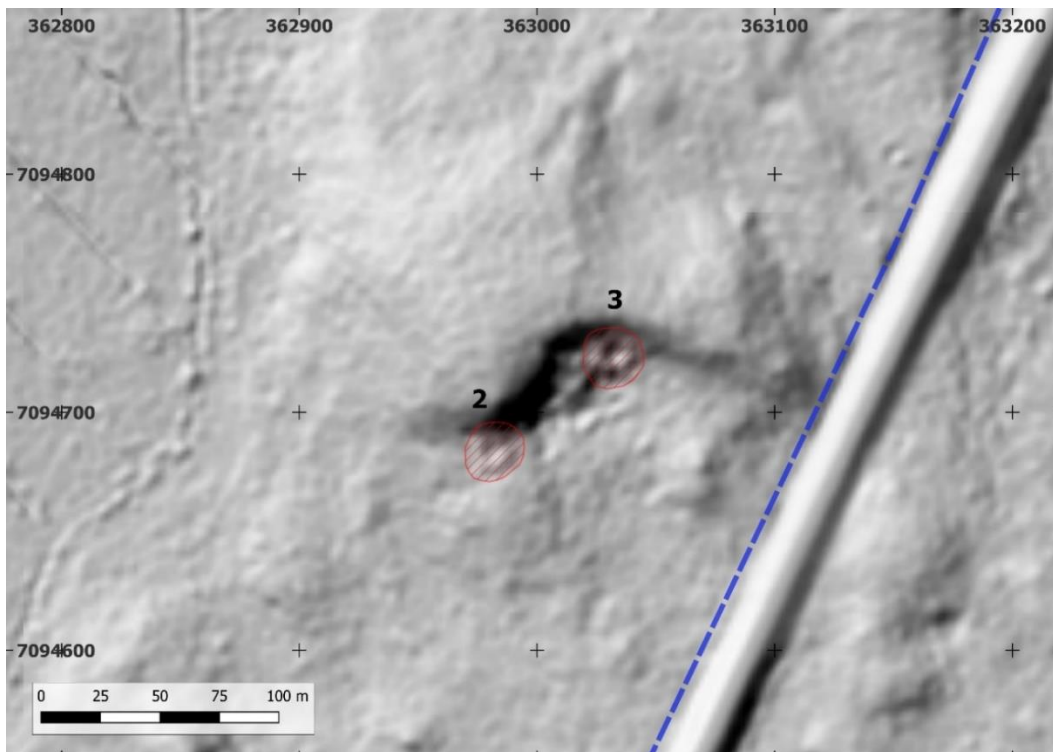
Tervahauta dokumentoitiin syksyllä 2022 tehdyssä Kalajoki Jylkkä-Alajärvi Möksy voimajohtolinjan inventoinnin yhteydessä. Tervahautaa ei tarkastettu nyt tehdyn inventoinnin yhteydessä.

Kuva 5. Kaskikangas 2 tervahauta. Etelään

Kartta 10. Peruskarttaote Kaskikangas 2 ja Kaskikangas 3 tervahaudoista. Muinaisjäännösalueet on merkitty punaisella vinorasterilla. Hankealue on merkitty sinisellä viivalla.

Kartta 11. Kaskikangas 1 ja 2 tervahaudat MML:n korkeusmallissa.

5.3. Kaskikangas 1*

Nimi:	Kaskikangas 1
Kunta:	Sievi
Muinaisjäännöstunnus:	-
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Teemu Tiainen, Jussi-Pekka Hiltunen ja Jaakko Ervasti inventointi 2022
Koordinaatit:	N 7094722 E 363035 z 72
Koordinaattiselite:	MML:n korkeusmalli/GPS-mittaus tervahaudan keskipiste

Kohteen karttaotteet ovat edellisen kohteen (5.2. Kaskikangas 2) yhteydessä.

Inventointi 2022:

Tervahauta sijaitsee kivikkoisen rinteiden eteläreunalla. Se on halkaisijaltaan noin 17 metriä. Haudan syvyys pohjalta vallin yläreunaan mitattuna on noin 2 metriä. Vallin leveys on noin 4 metriä. Haudan itäpuoleisen vallin ulkoreunalla on esillä tervahaudan kylmämuurattuja kiviä noin 6 metrin matkalla. Haudan halssi suuntautuu etelään. Se on noin 4 metriä pitkä, 2 metriä leveä ja 1,5 metriä syvä. Tervahaudan päällä kasvaa jyrkeviä mäntyjä sekä pienempiä kuusia ja koivuja. Vallin päältä otettiin maakairalla näyte, josta havaittiin mustaa hiilensekaista maata. Haudan länsi- sekä eteläpuolella on moderneja kaivantoja. Haudasta noin 45 metriä lounaaseen sijaitsee toinen tervahauta (tämän raportin kohde 2).

Tervahauta dokumentoitiin syksyllä 2022 tehdyssä Kalajoki Jylkkä-Alajärvi Möksy voimajohtolinjan inventoinnin yhteydessä. Tervahautaa ei tarkastettu nyt tehdyn inventoinnin yhteydessä.

Kuva 6. Kaskikangas 1 tervahauta. Itään.

Kuva 7. Tervahaudan kylmämuurattu kiviä. Itään.

5.4. Alaojansuunkangas*

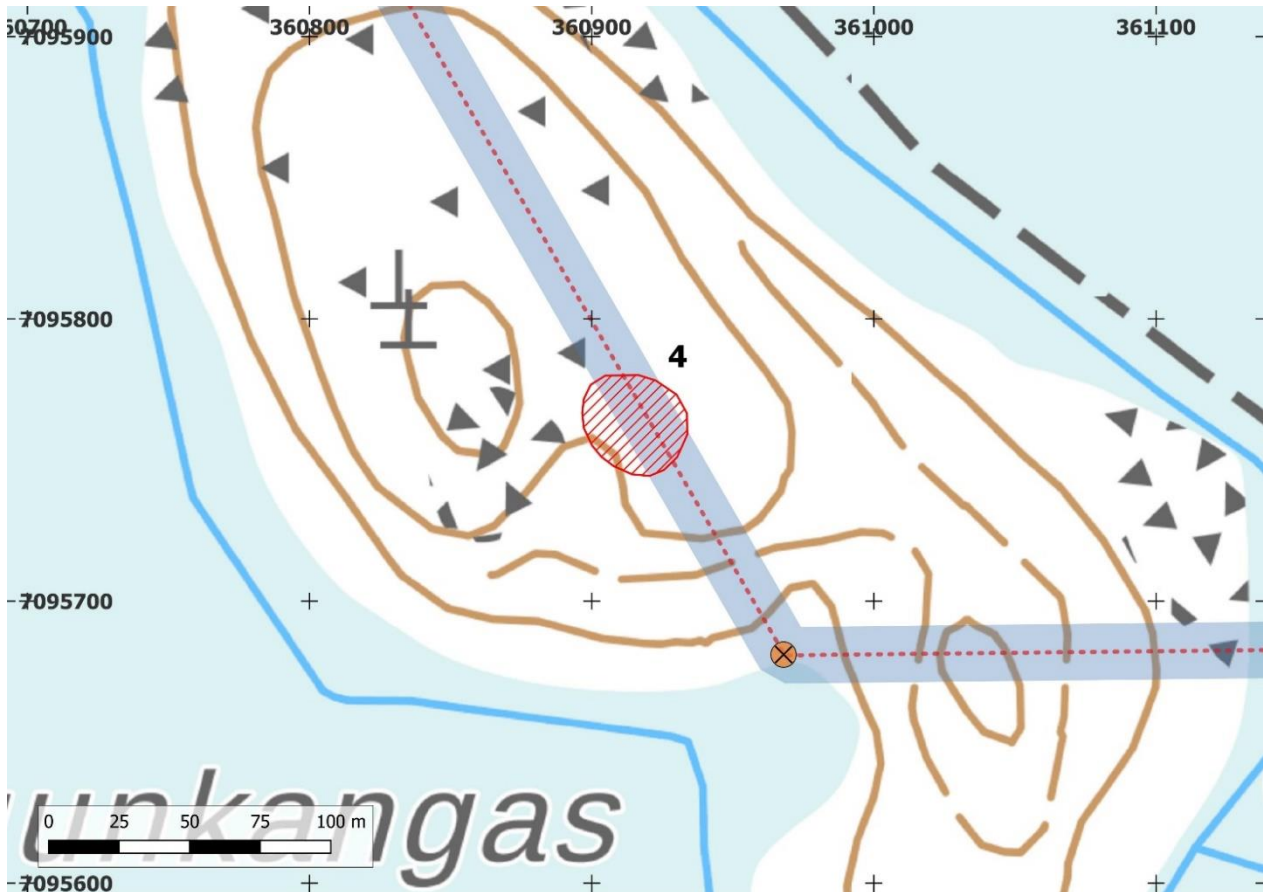
Nimi:	Alaojansuunkangas
Kunta:	Sievi
Muinaisjäännöstunnus:	-
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7095763 E 360915 z 80
Koordinaattiselite:	MML:n korkeusmalli/GPS-mittaus tervahaudan keskipiste

Inventointi 2022:

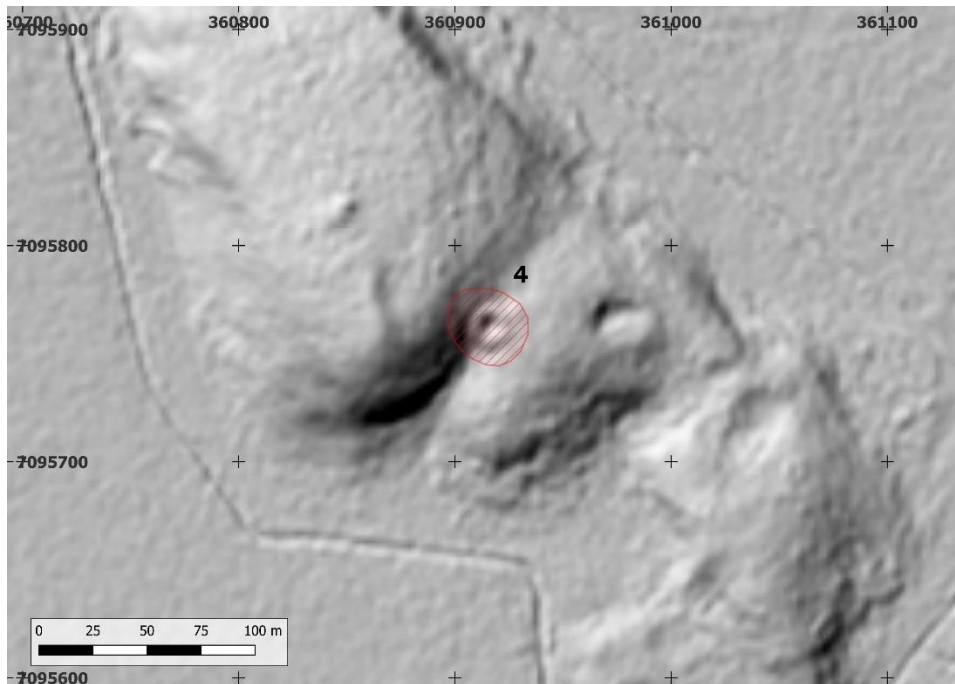
Kivikkoisen mäen länsirinteessä sijaitsee suppilomainen tervahauta, joka on halkaisijaltaan noin 18 metriä. Tervahaudan vallien leveys on noin 4 metriä. Tervahaudan syvyys pohjalta vallin yläreunaan mitattuna on noin 2,2 metriä. Halssiaukko erottuu heikosti kohti länttä. Halssiura on noin 6 metriä pitkä. Tervahaudan päällä kasvaa pieniä koivuja sekä pajukkoa. Tervahaudan vallista otettiin maaperäkairaus, josta havaittiin mustaa noensekaista maata.

Kuva 8. Alaojansuunkankaan tervahauta. Länteen.

Kartta 12. Peruskarttaote Alaojansuunkankaan tervahaudasta. Muinaisjäännösalue on merkitty punaisella vinorasterilla. Suunniteltu uusi tielinja on merkitty punaisella katkoviivalla/sinisellä viivalla. Suunniteltu tuulivoimala on merkitty oranssilla pisteellä, jossa keskellä musta rasti.

Kartta 13. Alaojansuunkankaan tervahauta MML:n korkeusmallissa.

5.5. Pohjanhilju*

Nimi:	Pohjanhilju
Kunta:	Sievi
Muinaisjäännöstunnus:	-
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7096345 E 362997 z 67
Koordinaattiselite:	MML:n korkeusmalli/GPS-mittaus tervahaudan keskipiste

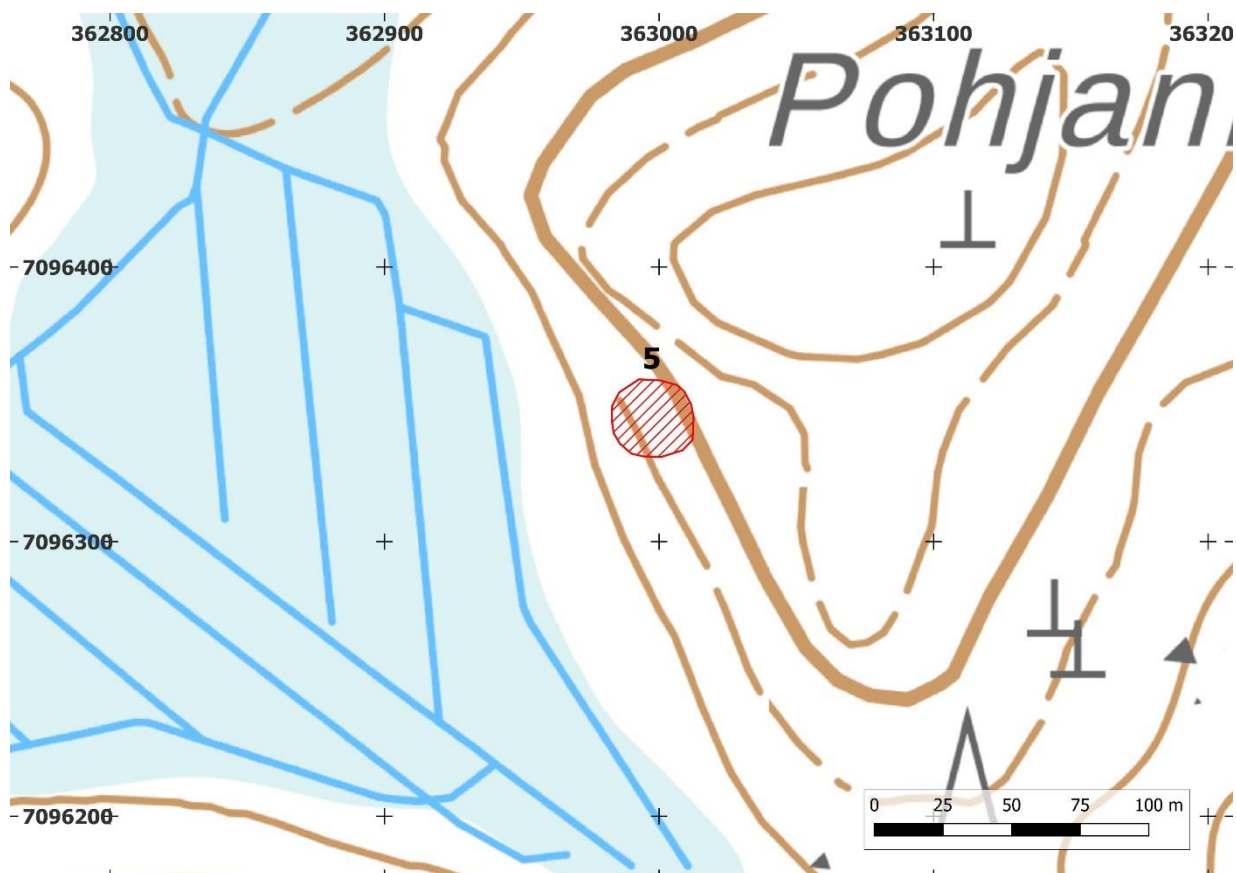
Inventointi 2022:

Tervahauta sijaistaa Pohjanhilju-nimisen mäen kaakkoisrinteessä, noin 300 metriä Poleentietä etelään. Halkaisijaltaan tervahauta on noin 20 metriä ja syvyydeltään 1,7 metriä. Valli on kookas, leveydeltään noin 5 metriä, ja erottuu selkeästi tervahaudan länsiosassa. Paikoin valli on kasvillisuuden peitossa tai kokonaan hävinnyt. Halssi sijaitsee mäen alarinteessä, tervahaudan lounaispuolella.

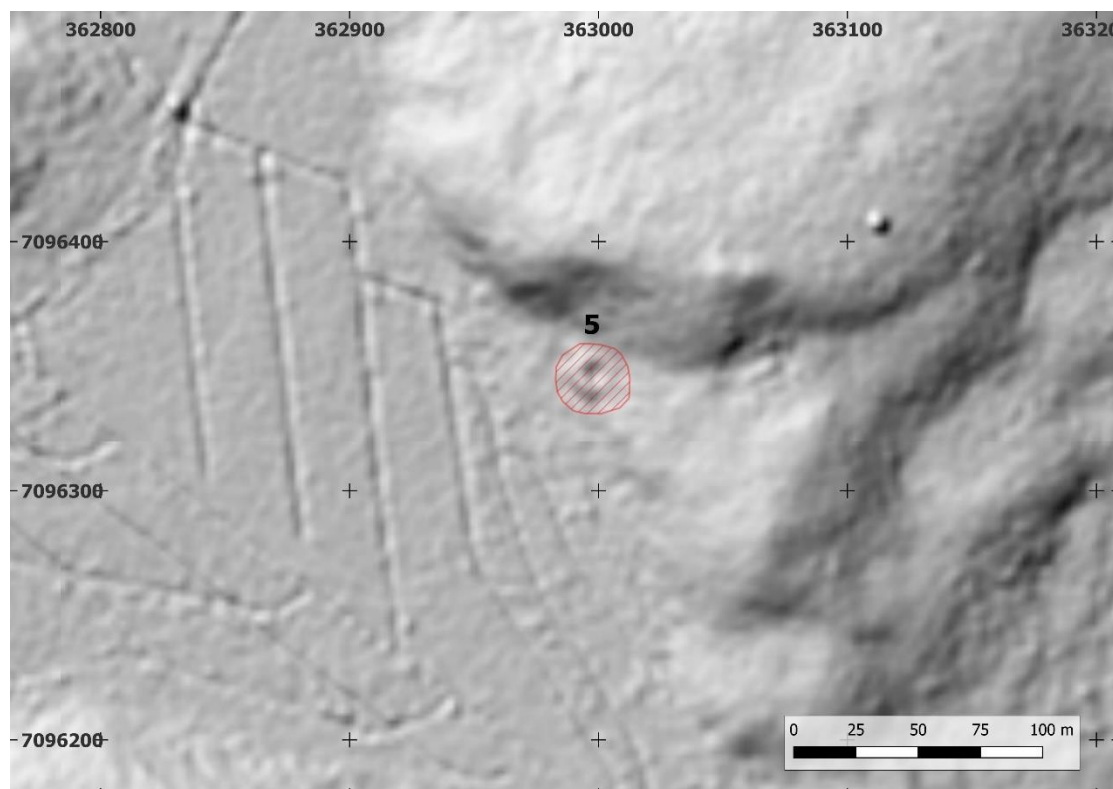
Tervahaudan ympäristö on hyvin tiivistä metsää, ja kohde erottuu sen vuoksi huonosti maastossa. Ympäriällä kasvaa isokokoisia kuusia, jotka peittävät tervahaudan reunan monin paikoin. Keskiosa on säilynyt aukeampana, ja sen kohdalla kasvaa lähinnä jokusia pieniä koivuja ja kuusia. Tervahaudan keskeltä otettiin maakairanäyte, jossa erottui selkeästi hiilen sekaista maa-ainesta.

Kuva 9. Maakaira on pystyssä tervahaudan keskiosassa. Ympäristö on voimakkaasti metsittynyt. Itään.

Kartta 14. Peruskarttaote Pohjanhiljun tervahaudasta. Muinaisjäännösalue on merkitty punaisella vinorasterilla.

Kartta 15. Pohjanhiljun tervahauta MML:n korkeusmallissa.

Muut kulttuuriperintökohteet

5.6. Kaskikangas 3*

Nimi:	Kaskikangas 3
Kunta:	Sievi
Muinaisjäännöstunnus:	-
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppe:	kivirakenteet, rajamerkit
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7094801 E 362583 z 64
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/Pitäjänpöytäkartan paikannus

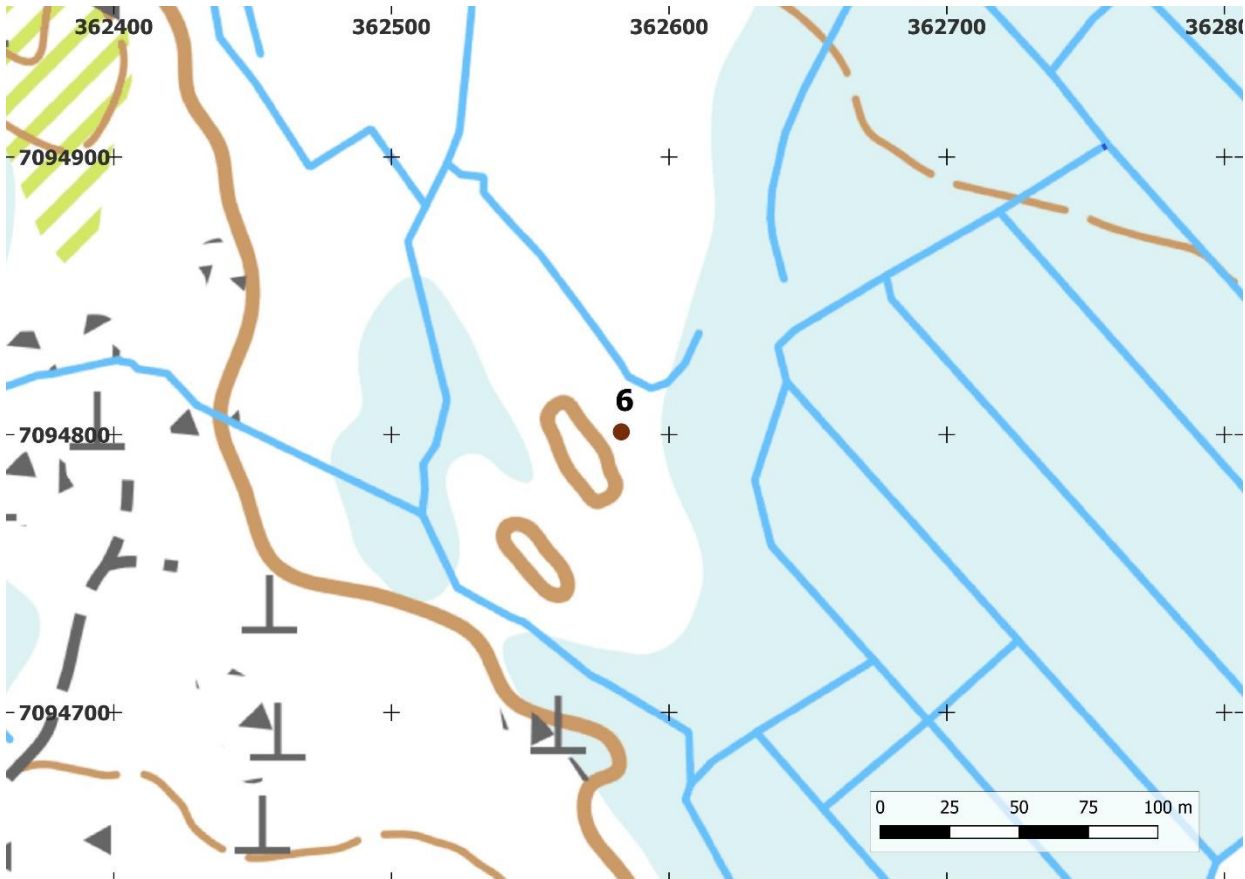
Inventointi 2022:

Kaskikankaan pohjoispuolella, ojitettujen soiden ympäröimällä metsäisellä alueella on esillä rajamerkki, josta on esillä suurehko, noin 40 x 40 cm kokoinen viisarikivi. Sen ympärillä sammaleen alla on kiviä noin 1 x 0,5 metrin kokoisella alueella hieman epämääräisesti. Viisarikivessä ei havaittu hakkauksia tai merkintöjä. Paikalla on nykyään kiinteistöraja.

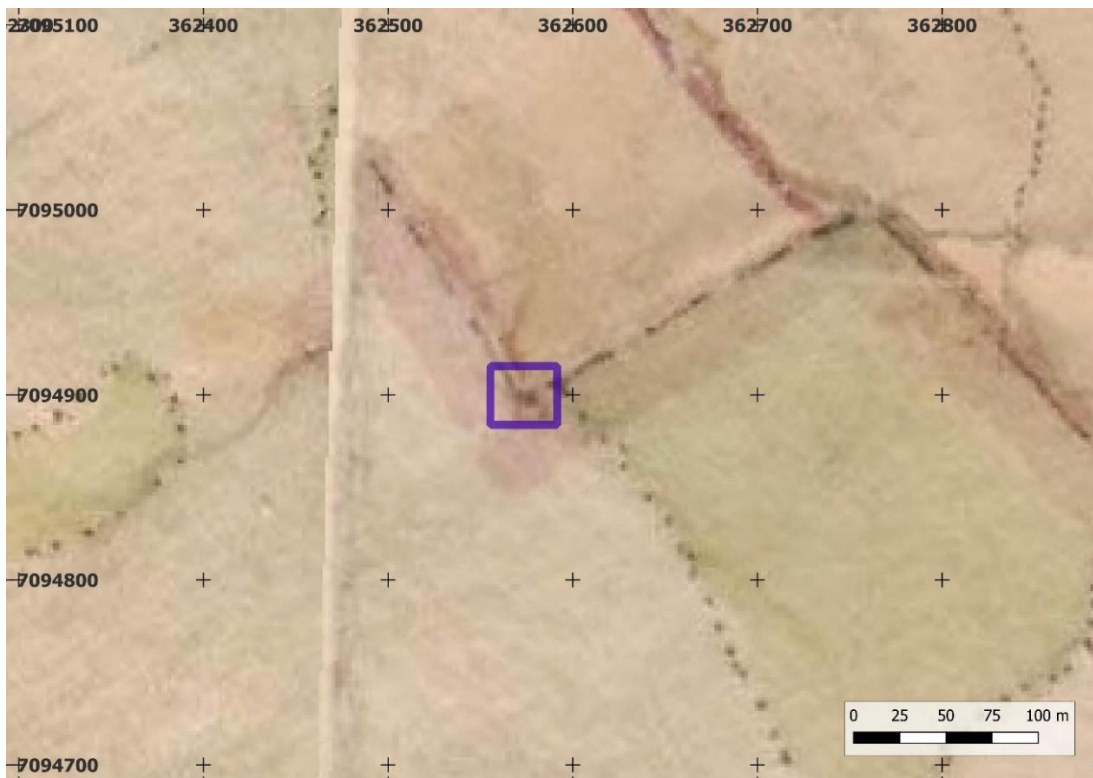
Rajamerkki paikannettiin vuonna 1843 laaditulta pitäjänkartalta, jolloin paikalla on ollut Kukon kylän ja kruunun/valtionmaan välinen raja. Raja on merkitty myös vuoden 1961 peruskartalle.

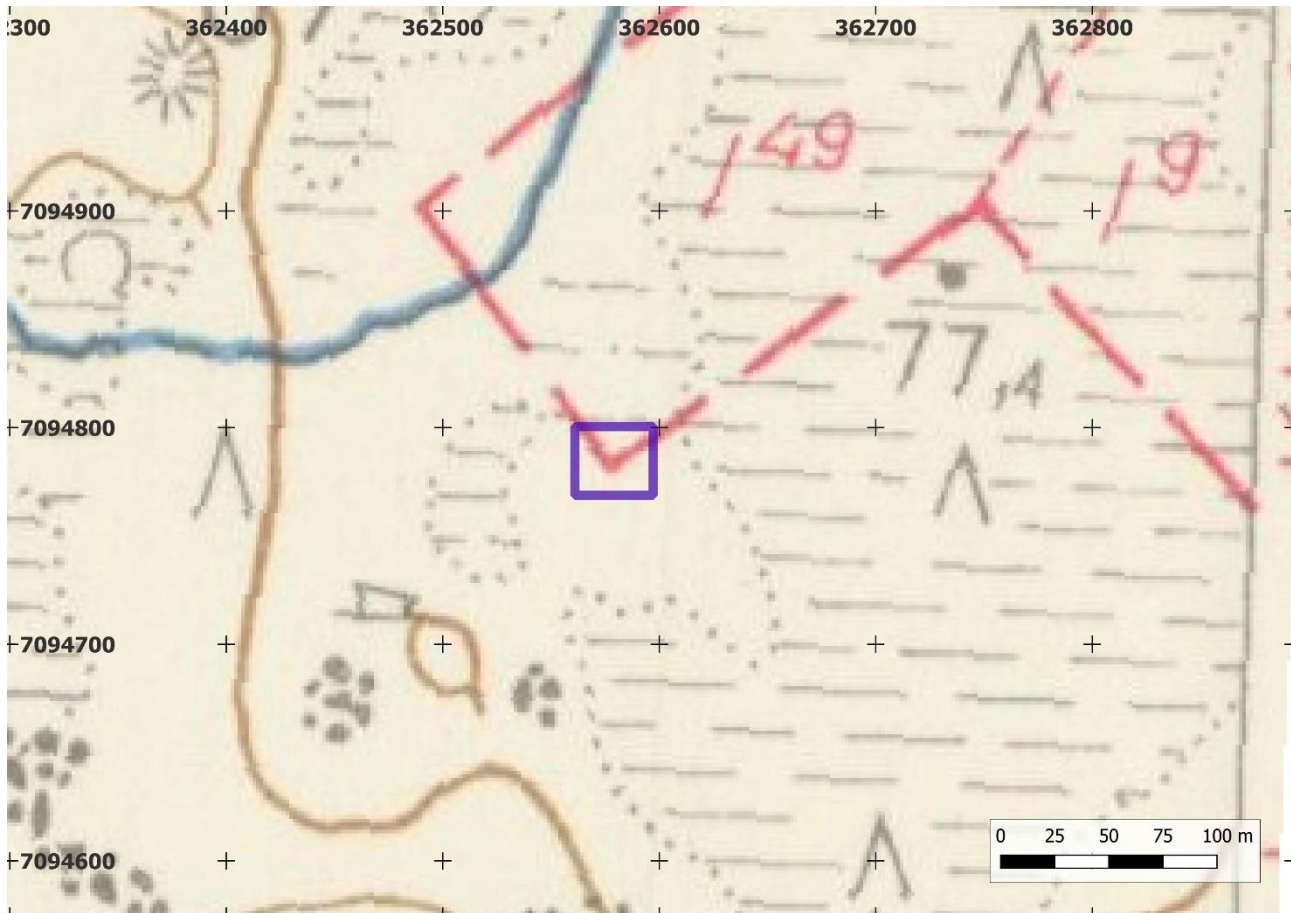
Kuva 10. Kaskikangas 3:n rajamerkin viisarikivi. Pohjoiseen.

Kartta 16. Peruskarttaote Kaskikangas 3 rajamerkistä. Rajamerkki on merkitty ruskealla pisteellä.

Kartta 17. Kaskikangas 3 rajamerkki vuoden 1843 pitäjänkartalla. Rajamerkin sijainti on merkitty sinisellä neliöllä.

Kartta 18. Kaskikangas 3 rajamerkki vuoden 1961 peruskartalla. Rajamerkin sijainti on merkitty sinisellä neliöllä.

5.7. Rättyänoja*

Nimi:	Rättyänoja
Kunta:	Sievi/Kannus
Muinaisjäännöstunnus:	-
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	kivirakenteet, rajamerkit
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7095982 E 360495 z 69
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/Pitäjänkartan paikannus

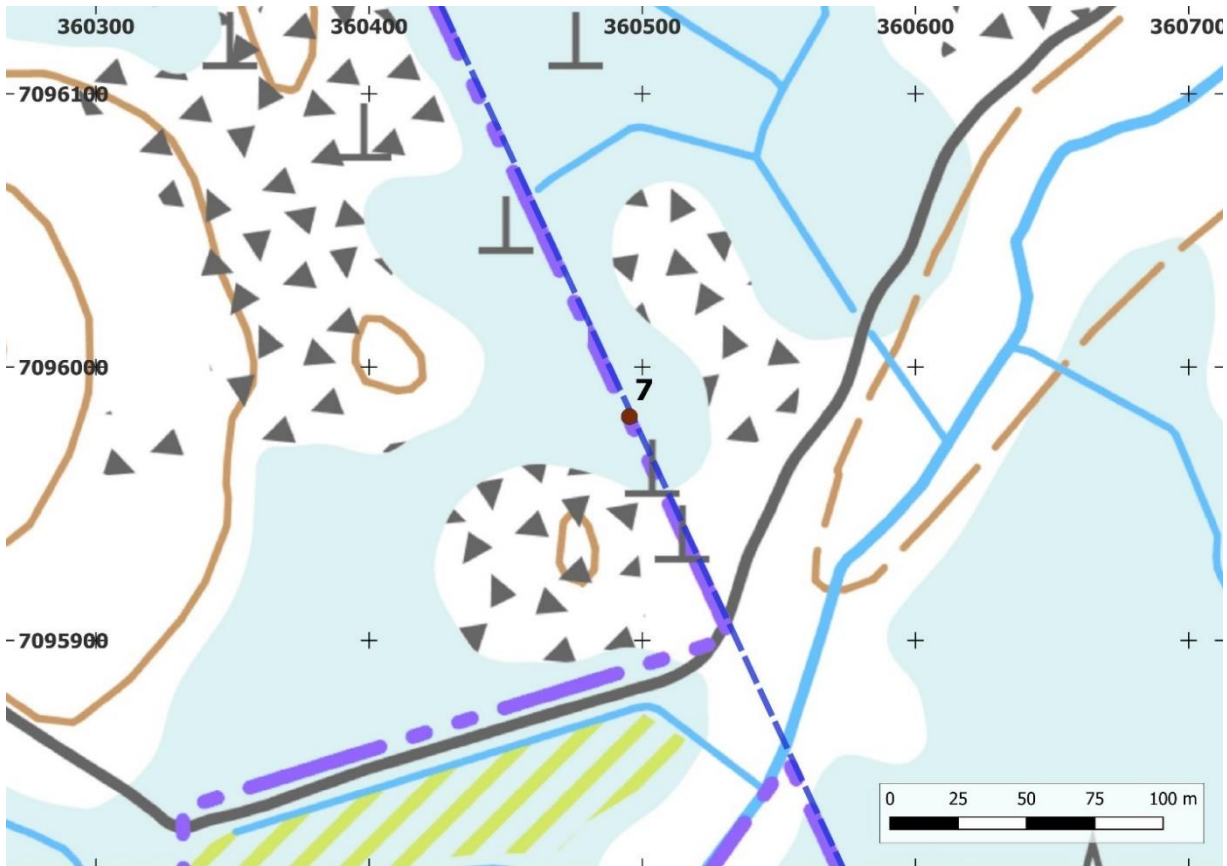
Inventointi 2022:

Rättyänojan pohjoispuolella, metsittyneellä suolla sijaitsee rajamerkki. Rajamerkistä on esillä ainoastaan pieni viisarikivi, jonka koko on noin 30 x 20 cm. Sen ympärillä mättään sekä sammaleen alla on kiviä noin 50 x 50 cm kokoisella alueella. Rajamerkki on vain noin 30 cm korkea ja erottuu melko heikosti maastosta. Rajamerkin länsireunalle on laitettu pystyyn puinen keppi. Viisarikivessä ei havaittu hakkauksia tai merkintöjä. Rajamerkki sijaitsee nykyisellä Sievin ja Kannuksen rajalla.

Rajamerkki paikannettiin vuonna 1843 laaditulta pitäjänkartalta, jolloin paikalla on ollut Sievin ja Kannuksen pitäjien raja sekä kruunun/valtionmaan raja. Raja on merkitty myös vuoden 1961 peruskartalle.

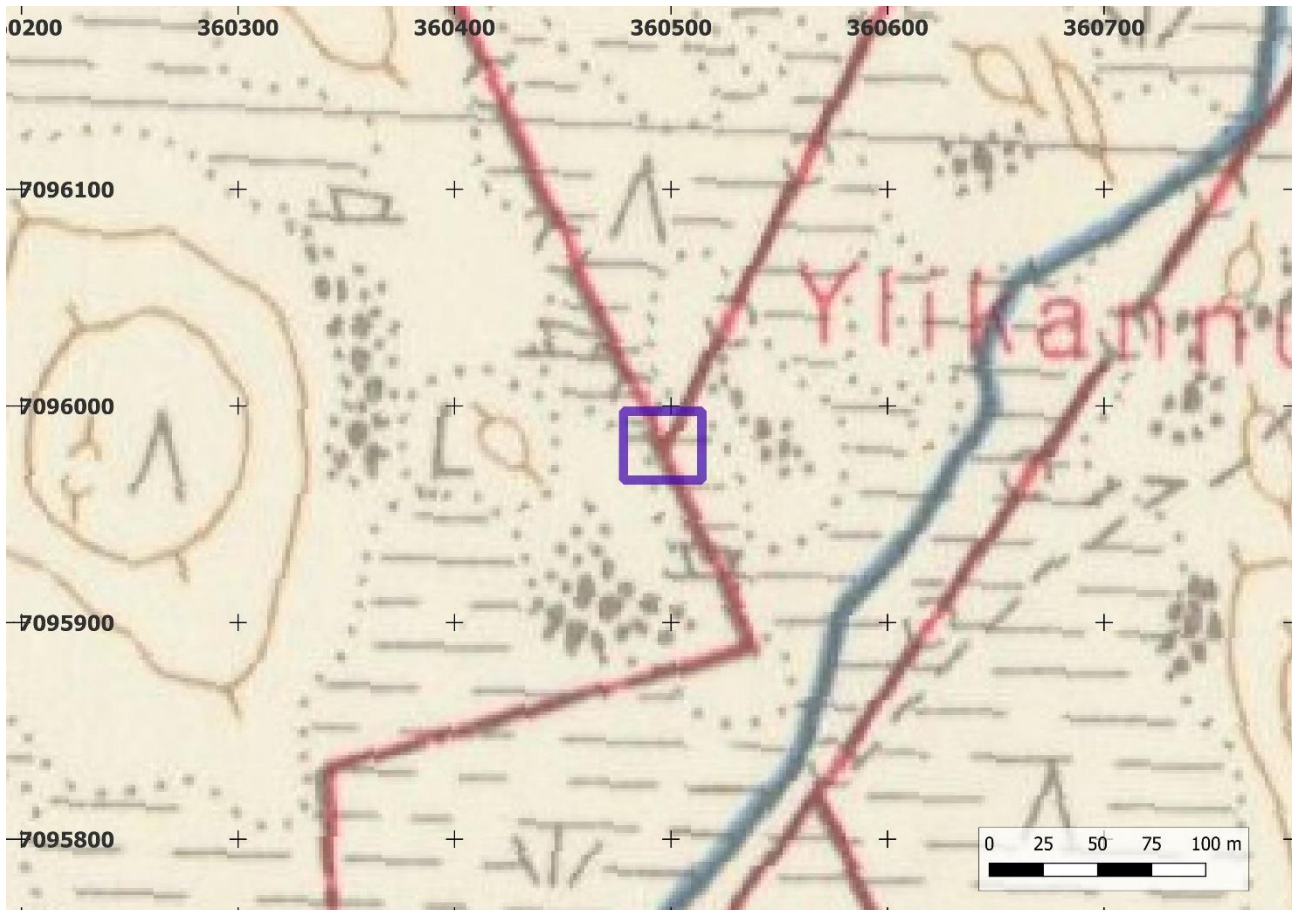
Kuva 11. Rättyänojan rajamerkki erottuu heikosti maastosta. Luoteeseen.

Kartta 19. Peruskarttaote Rättyänojan rajamerkistä. Rajamerkki on merkitty ruskealla pisteellä- Hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla.

Kartta 20. Rättyänojan rajamerkki vuoden 1843 pitäjänkartalla. Rajamerkin sijainti on merkitty sinisellä neliöllä. Kartta on revennyt rajamerkin kohdalta.

Kartta 21. Rättyänojan rajamerkki vuoden 1961 peruskartalla. Rajamerkin sijainti on merkitty sinisellä neliöllä.

5.8. Rajaräme*

Nimi:	Rajaräme
Kunta:	Sievi/Kannus/Kalajoki
Muinaisjäännöstunnus:	-
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	kivirakenteet, rajamerkit
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7098264 E 359429 z 72
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/Pitäjänpitäjän paikannus

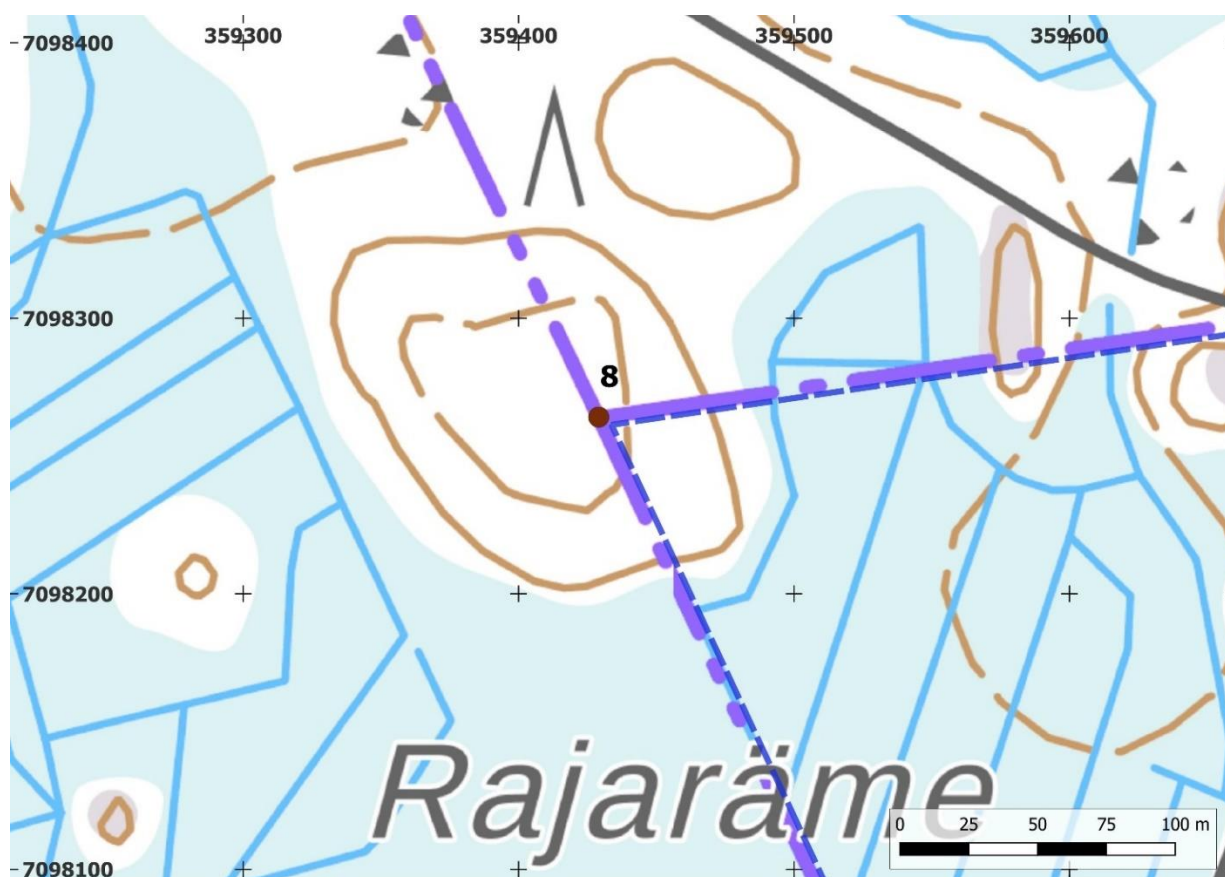
Inventointi 2022:

Rajarämeen pohjoispuolella, hakkuuaukean itäreunalla sijaitsee laonnut rajamerkki. Rajamerkin koko on noin 1 x 1 metriä, korkeus noin 40 cm. Viisarikiven koko on noin 60 x 40 cm. Siitä ei havaittu hakkauksia tai merkintöjä. Rajamerkki on vahingoittunut ilmeisesti hakkuiden tms. yhteydessä. Viisarikivi on kallellaan ja osa alkujaan ladotuista kivistä on pois paikoiltaan. Rajamerkki sijaitsee nykyisellä Sievin, Kannuksen ja Kalajoen kuntien rajalla.

Rajamerkki paikannettiin vuonna 1843 laaditulta pitäjänkartalta, jolloin paikalla on ollut Sievin, Kannuksen ja Kalajoen pitäjien välinen raja. Raja on merkitty myös vuoden 1961 peruskartalle.

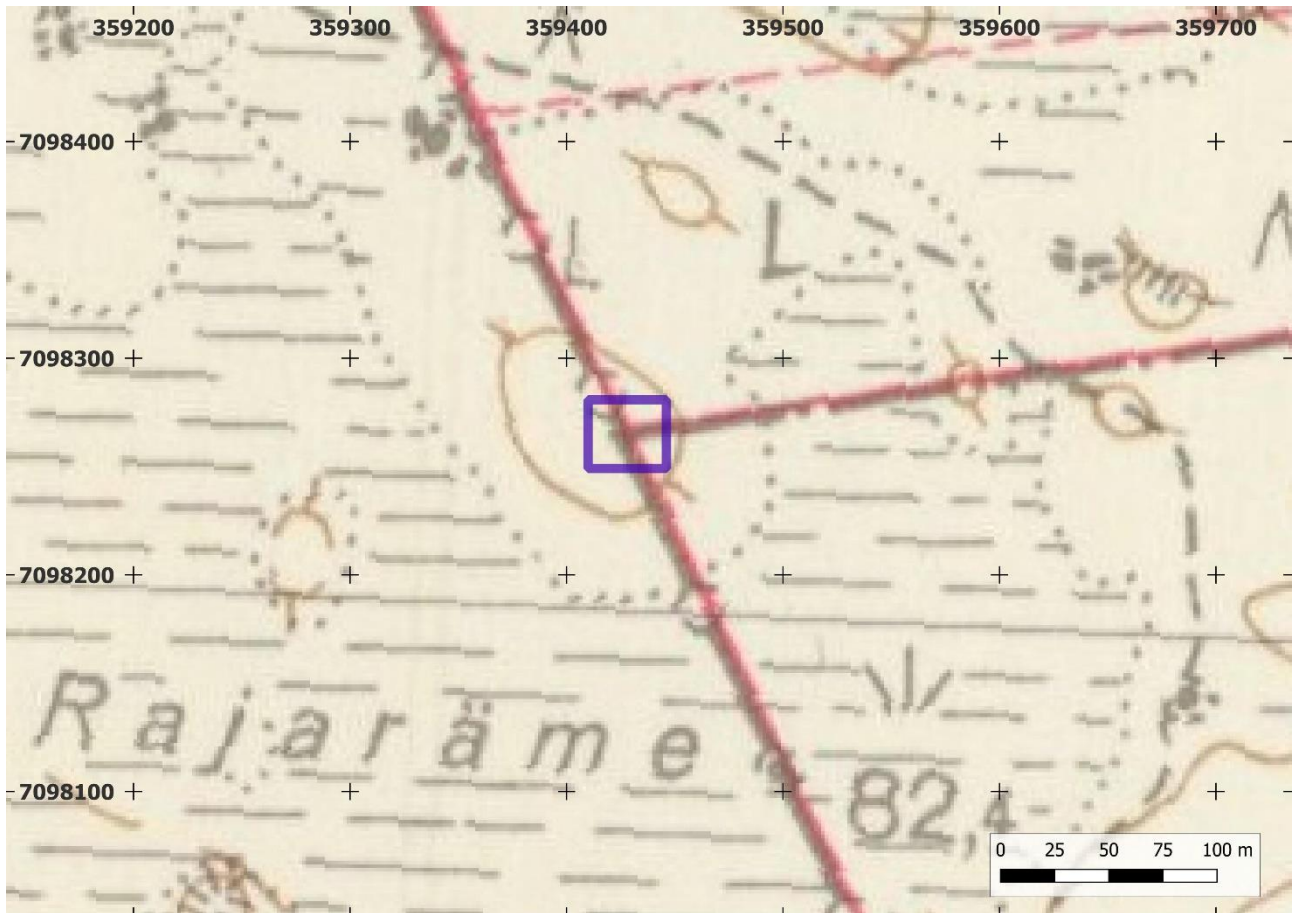
Kuva 12. Rajarämeen laonnut rajamerkki. Koilliseen.

Kartta 22. Peruskarttaote Rajarämeen rajamerkistä. Rajamerkki on merkitty ruskealla pisteellä- Hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla.

Kartta 23. Rajarämeen rajamerkki vuoden 1843 pitäjänkartalla. Rajamerkin sijainti on merkitty sinisellä neliöllä.

Kartta 24. Rajarämeen rajamerkki vuoden 1961 peruskartalla. Rajamerkin sijainti on merkitty sinisellä neliöllä vuoden 1961 peruskartalle.

5.9. Ojahauta*

Nimi:	Ojahauta
Kunta:	Sievi
Muinaisjäännöstunnus:	-
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat, talonpohjat kivirakenteet, kiviaidat
Ajoitus:	historiallinen, moderni
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7097990 E 361014 z 75
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/Pitäjänpohjan paikannus

Inventointi 2022:

Vuonna 1843 laaditulle pitäjänkartalle on merkitty talo sekä peltoa Ojajarjun etelälaidalla, Ojahautaan. Myös vuoden 1961 peruskarttaan alueelle on merkitty useampi rakennus sekä peltoa.

Paikka tarkastettiin vuoden 2022 inventoinnin yhteydessä. Poleentien pohjoispuolelta, mäen päältä sen tasaisemmalta alueelta havaittiin kivistä ladottu aita, joka erottuu myös MML:n korkeusmallissa. Aidan sisäpuolinen alue on tasainen ja kasvaa korkeaa heinää. Tasaisen alueen keskeltä kulkee itä-länsi suuntaisesti kiviaitaa, joka muodostaa kaksi suorakulmion muotoista aidattua aluetta. Näiden yhteiskoko on noin 30 x 25 metriä. Kiviaita on noin 1,2 metriä korkea ja 1,5 metriä leveä. Aidassa on kiviä 4-5 kerroksessa.

Kiviaidan länsipuolelta, alueen lounaisnurkasta havaittiin kivijalka. Sen koko on noin 8 x 6 metriä ja kivijalan kaakkoisnurkassa on mahdollinen kiukaan jäännös. Kivijalka on hyvin matala ja se erottuu melko heikosti, koska sen kohdalla kasvaa suurehkoja puita ja heinää. Lisäksi kivijalan sisällä on modernia peltiä. Vuoden 1843 pitäjänkartalle sekä vuoden 1961 peruskartalle kivijalan kohdalle on merkitty rakennus.

Alueella havaittiin lisäksi useampi erikokoinen kivikasa, jotka ovat todennäköisesti raivausröykkiöitä. Kiviaidan eteläpuolella, vain noin 10-15 metriä kiviaidasta sijaitsee moderni puusta rakennettu rakennus, ilmeisesti vaja tms.

Kohteen rajausta on tehty vuoden 1843 pitäjänkartan paikannuksen sekä maastossa tehtyjen havaintojen perusteella.

Kuva 13. Kivistä ladottua aitaa mäen päällä alueen itäosassa. Luoteeseen.

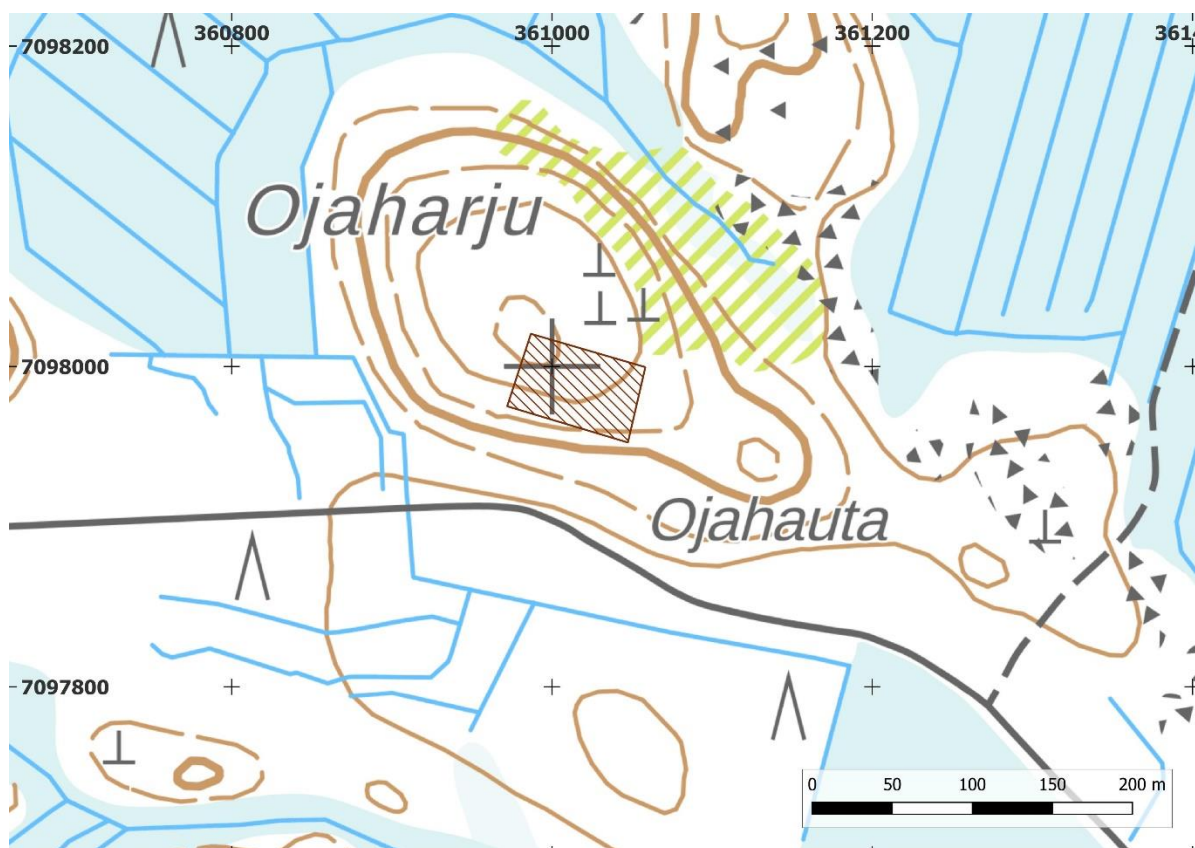
Kuva 14. Mahdollinen kivijalka erottuu melko heikosti maastosta. Sen sisällä kuvan vasemmassa laidassa on modernia peltiroskaa. Kaakkoon.

Kuva 15- Moderni rakennus alueen itäosassa. Kivaita on rakennuksen vasemmalla puolella mäen päällä. Itään.

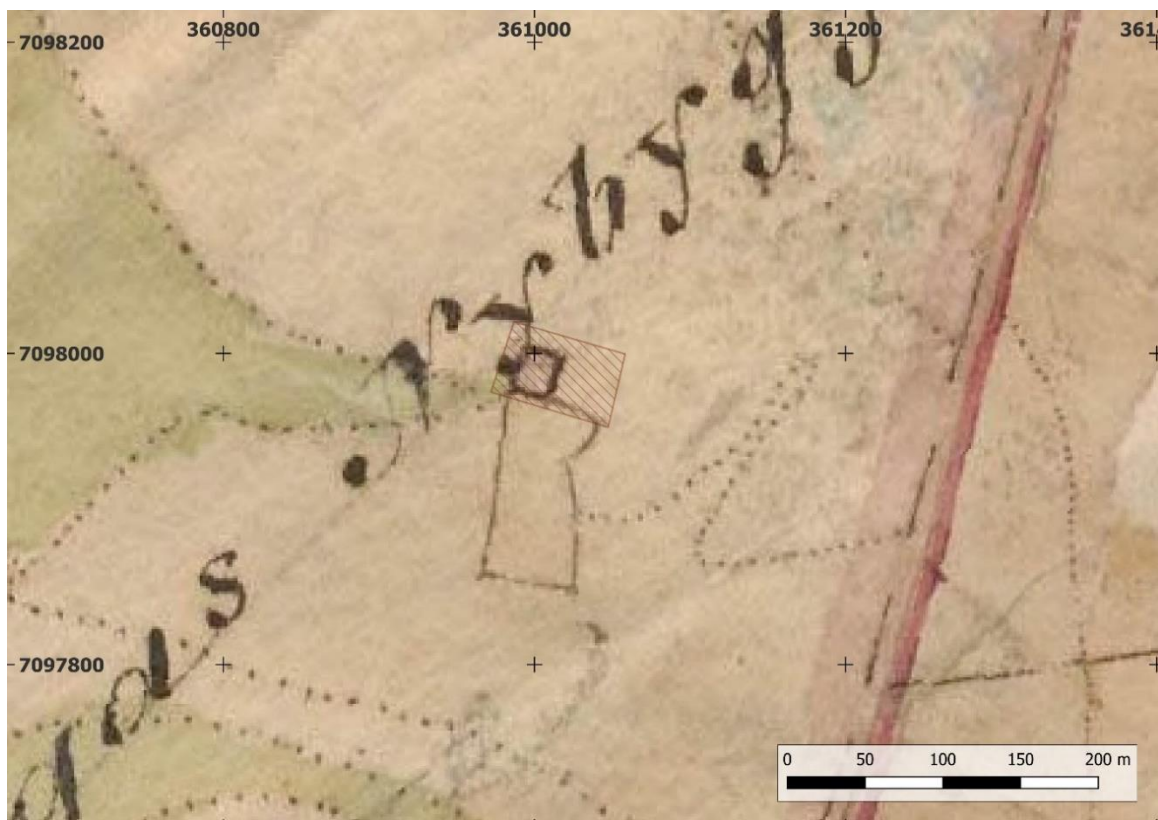
Kuva 16. Yleiskuva Poleentieltä kohti Ojajarjun etelärinnettä. Pohjoiseen.

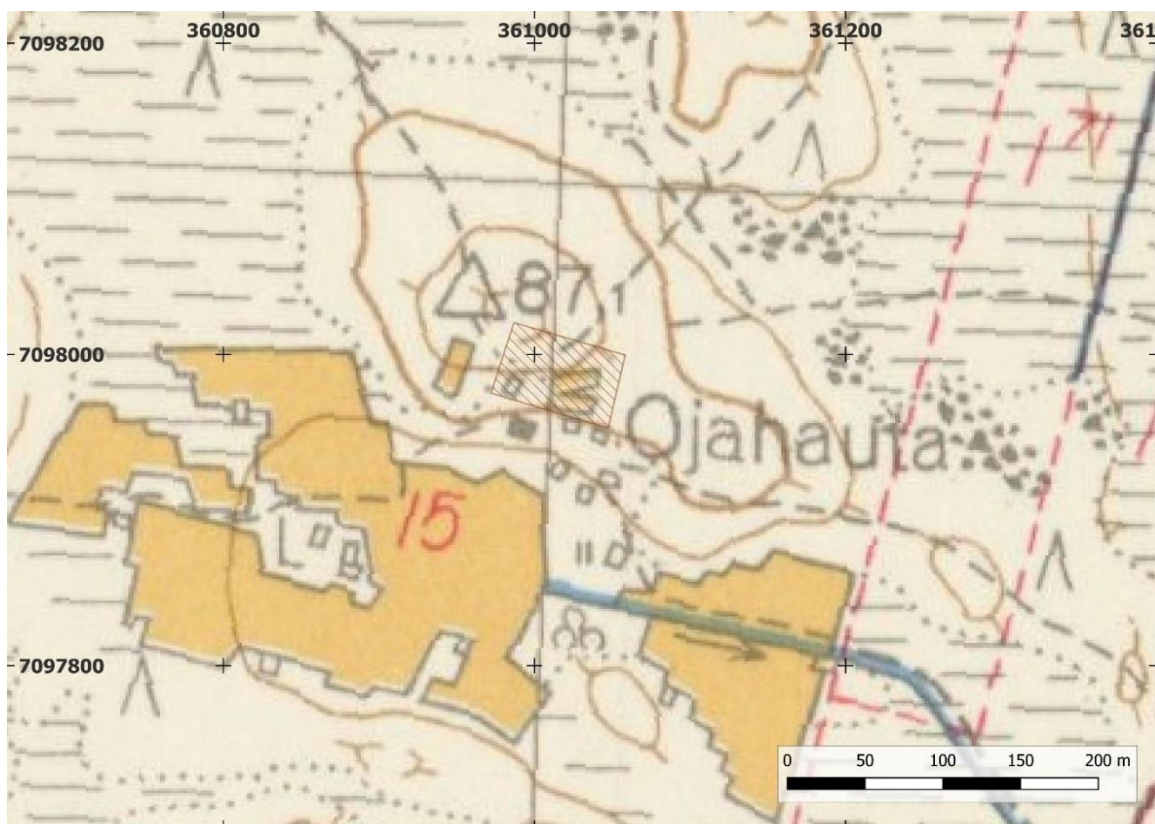
Kartta 25. Peruskarttaote Ojahaudan asuinpaikasta. Muu kulttuuriperintökohteen aluerajaus on merkitty ruskealla vinorasterilla.

Kartta 26. Ojahaudan asuinpaikka MML:n korkeusmallissa. Kiviaita ja sen sisäpuoliset tasatut alueet erottuvat korkeusmallissa hyvin alueen itäosassa.

Kartta 27. Ojahaudan asuinpaikka vuoden 1843 pitäjänkartalla.

Kartta 28. Ojahaudan asuinpaikka vuoden 1961 peruskartalla.

6. Lähteet

Tutkimusraportit:

Itäpalo, J. 2012. Kalajoki-Kannus-Kokkola. Mökkiperän-Pahkamaan, Uusi-Someron ja Mutkalammin tuulivoimapuiston arkeologinen inventointi. Keski-Pohjanmaan ArkeologiaPalvelu.

Tiainen, T., Hiltunen, J-P. ja Ervasti, J. 2022. Jylkkä-Alajärvi voimajohtoreitin arkeologinen inventointi 2022. Heilu Oy.

Karttalähteet:

Pitäjänskartat vuodelta 1843

Geograf karta öfver Sievi socken uti Uleåborgs län upprättad år 1843 af H.J. Hällström. Myöhemmin nimetyt karttalehdet 2342 03 Sievi ja 2342 06 Sievi. Kansallisarkisto, Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto.

Suomen yleiskartta 1866–1873

Gylden, C. W. 1863. Karta öfver Finland : Sektionen D4 : sydöstra delen af Uleåborgs län med norra delen af Kuopio län Jyväskylän yliopiston julkaisuarkisto, saatavilla:

<https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/18598>

Vanhat peruskartat (Maanmittaushallitus)

Karttalehti 2342 03 Eskola, vuosi 1961.

Karttalehti 2342 06 Sievin asema, vuosi 1961

Kuvia

Suunnitellun
voimalan nro 1 paikka
Kotokankaalla alueen
luoteisosassa.
Lounaaseen.

Suunnitellun
voimalan nro 2
paikka Malakankaalla
alueen luoteisosassa.
Lounaaseen.

Suunnitellun
voimalan nro 6
paikka
Hautakankaalla
alueen eteläosassa.
Koilliseen.

Suunnitellun
voimalan nro 1 paikka
Alaojansuunkankaalla
alueen länsiosassa.
Pohjoiseen.

Suunnitellun tielinjan
aluetta
Malakakankaalla
alueen luoteisosassa.
Pohjoiseen.

Suunnitellun tielinjan
aluetta voimalan 3
eteläpuolella alueen
länsiosassa.
Kaakkoon.

